

Војнопензионерске теме и дилеме

ПРЕД ЛИЦЕМ ПРАВДЕ

Фонд за СОВО се у прошлости позиционирао као институција која је пензионисаним старешинама обезбеђивао трансвер месечних припадности и материјалне услове за здравствену заштиту која удовољава већини реалних потреба веома захтевне професије

Ових дана усвојен је пропис према којем ће се убудуће усклађивање пензија вршити 1. децембра, тако да почетком јануара генерација трећег доба добије увећане месечне припадности. Наиме, држава је увидела да су пензионери током децембра и на почетку јануара имали увећане трошкове живота, па је зато граничник за усклађене пензије померен за месец раније. Нико у Србији, као пензионери, не плаћа ревносно комуналне и друге трошкове, који су из месеца у месец стална финансијска обавеза. Огромна већина њих, у складу са опредељењем, не завршава годину са дубиозом. Претходно су породичне буџете оптеретили издаци за традиционалне славе. Пред Нову годину се купују поклони за најмилије, а новогодишња трпеза је богатија од свакодневне. И чим прођу новогодишњи празници, наступа Божић. И онда поново трошкови, издаци, неповољан салдо... По ранијем датуму усклађивања пензија, важност увећаних примања отпочињала је 1. јануара, да би почетком фебруара, исплатом јануарских пензија, наступали повољнији финансијски дани. Нови рок за усклађивање значи велику повољност за пензионере, која је листом и прихваћена.

Обзанањено је да ће пензије бити усклађене за 10.9 одсто, што је значајно увећање, имајући у виду проценат инфлацију и пораст плата у јавном сектору. Уколико се велики трговински ланци, под притиском државе, буду одрекли енормне марже и буду је свели на проценат какав важи на Западу, овогодишње усклађење би могло да буде корак више у породичном стандарду.

Ојне пензије су вазда, у нас и у свету, биле нешто посебно. Заправо, одражавале су тежину професије и све муке подофицира и официра. Оне су у износима биле више од пензија грађана других занимања. Природно је то и у другим државама. Због тога је војнопензионери систем био посебан и аутономан. У Србији је Фонд за СОВО био закон за војне пензионере. Постојао је безмало четири деценије и афирмисао се као правилан однос државе према занимању што живот значи. Функционисање тог фонда било је беспрекорно.

Од како су пензије пребачене у Републички фонд ПИО, настали су одређени проблеми, који се преваходно огледају у висини месечних примања старешина истог чина и положаја, само у различито време пензионисаних. Промене прописа донеле су одређене недаће које је у актуелно време тешко исправити. По свему судећи „криву Дрину“ могуће је испра-

вити само ако би се војне пензије вратиле у Фонд за СОВО. Колико је тај фонд био уређен најбоље сведочи податак да је приликом пребацавања пензијског и инвалидског осигурања из Фонда за СОВО у РФ ПИО, на текућем рачуну те институције било пара за три исплате. Пословало се домаћински, па је финансијска ситуација постојала све боља и боља. Тадашње власти нису хтеле да чују аргументацију војних пензионера.

У Румунији је наступила слична ситуација када је реч о војним пензијама. Због тога су учињени кораци који треба да исправе неправду. Примера ради у тој земљи пуковници имају пензију у распону од 1.000 до чак 3.000 евра. То је одиста превелика разлика. Покренута је државна машинерија како би се измењеним параграфима исправила неправда. Све инстанце су у међувремену расправљале предлог и дале зелено светло за промене. Остале су још два степеника. Пре него што председник државе потпише закон, потребно је проћи кроз још једно уско грло. То је институција тзв. народног адвоката. На тој дужности је једна жена која је позната по томе да се стално противи изменама закона из система одбране. Ако се она буде сагласила са нацртом измене предметног закона, председник државе ће, како ствари стоје, потписати усклађивање војних пензија.

У Србији још ништа није учињено да се разлике у војним пензијама исправе. УВПС се у више наврата обраћало Министарству одбране, Влади, па и председнику Републике, указујући на неоправдане разлике у висини пензија и потребе да се проблеми реше. Разуме се, пут је дуг, али достижан, па не треба губити наду, нити одбацити „копље у трње“.

Како стоји у анализи Фискалног савета Србије, већа наплата прихода током године указивала је на то да је дефицит у 2024. могао бити мањи од оног који је планиран ребалансом. Неки важни трендови у првих осам месеци године указивали су на то да је дефицит 2024. могао да буде нижи од дефицита из ребаланса, па чак нижи и од дефицита који је био планиран оригиналним буџетом. Најважнији је свакако већа наплата прихода. Наиме, очекује се да ће наплата пореских прихода у 2024. бити најмање за 6% већа у односу на првобитни буџетски план. Реализација прихода (пореских и укупних) боља од иницијално планиране, јесте тренд који је присутан већ дужи низ година, а нарочито је био значајан у периоду након здравствене кризе. Од 2021. извршење прихода било је веће од плана буџета за 14-15%, највише

услед макроекономских услова који су премашивали очекивања (уз високу инфлацију). Овогодишњу бољу наплату прихода Министарство финансија уважило је приликом израде ребаланса, па тако план ребаланса предвиђа да ће наплата укупних прихода бити за око 133 млрд динара већа од буџетског плана. Од тог износа преко 100 млрд динара односи се на веће пореске приходе (највише приходи од ПДВ-а – 52 млрд динара, порез на добит – 35 млрд динара и акцизе – 12 млрд динара), а план ребаланса укључује и скок на позицији непореских прихода који се очекује у остатку 2024. године (за 28,5 млрд динара).

Пре него што се осврнемо на трогодишње пројекције расхода изнете у Нацрту Фискалне стратегије 2025-2027, указаћемо на важне промене које овај документ доноси у кратком року. Најважнија од њих је то што се њиме предвиђа релативно снажно повећање јавних расхода у 2024. години у односу на првобитни план – за 570 млн евра (преко 0,7% БДП-а). Подсећамо, ревидираном Фискалном стратегијом 2024-2026. која је усвојена у септембру прошле године предвиђено је било да укупни државни издаци у 2024. износе 44,2% БДП-а, а тај ниво се сада у Нацрту Стратегије за 2025-2027. подиже на 44,9% БДП-а. Овај прираст се највећим делом може објаснити снажним увећањем капиталних расхода државе у односу на првобитну пројекцију (за преко 480 млн евра, тј. 0,6% БДП-а), услед очекиваног интензивирања улагања у оквиру програма „Скок у будућност – Србија 2027“. Преостали износ повећања у односу на оригинални план отпада на већа издвајања за запослене (за скоро 90 млн евра, тј. 0,1% БДП-а), што је кратко објашњено измењеним начином обрачуна зарада у просвети и МУП-у, без залажења у детаље о којим конкретно променама се ради“, каже се у анализи Фискалног савета.

Анализе Главног одбора и Скупштинске УВПС указују да се до објективних и непристрасних решења може доћи само у случају да се пензијско и инвалидско осигурање војних пензионера врати у Фонд за СОВО. Тек пошто се то учини, биће могуће поравнати или међусобно приближити месечна примања старешина истог чина и положаја, само у различито време пензионисаних. То је дуг према онима који су бранили и одбранили своју земљу у минулим ратовима и цивилизацијски чин који треба да уследи.

Звонимир ПЕШИЋ

Осам деценија од ослобођења Ниша

НЕГОВАТИ ОСВОЈЕНУ СЛОБОДУ

Плагањем венаца на Споменик ослободиоцима Ниша, на Тргу краља Милана и у спомен-комплексу Бубањ, 14. октобра обележен је Дан ослобођења Ниша у Другом светском рату. Венце су положили делегација града Ниша са градоначелником Драгославом Павловићем на челу, представници Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства одбране и Војске Србије, МУП-а, Нишавског управног округа, нишких градских општина, УБВП Ниш, осталих бораčkih и других удружења која негују слободарске традиције нашег народа.

Историчар др Горан Милосављевић, члан делегације СУБНОР-а, подсетио је да су се 14. октобра 1944. године, управо у центру Ниша сусреле јединице које су ослобађале тај град.

„Сусреле су се 10, 12, 18. и 22. бригада са Црвеном армијом, после четири године фашистичког пакла, у којем је живео овај град. Народ је изашао на улице да поздраве своје ослободиоце. Наша земља се и сада поново бори за своју слободу и мора да показује свој антифашистички правац ка ком је увек ишла. Најтеже борбе су кренуле 13. октобра, негде око 14 часова, из правца Нишке бање. Српске ударне јединице су прве кренуле према Нишу. Најтежи сукоби су се догодили на Тргу краља Милана и у Обреновићевој улици. Много људи је погинуло за слободу. Неки

су сахрањени на данашњем Синђелићевом тргу. Немцима је Ниш пуно значао и бранили су га до последњег тренутка. Преко њега су покушали да направе пролаз према Немачкој, који би се армијска група Е повлачила према Београду и даље према Немачкој. То је спречено код Ниша, заједничким напорима Црвене армије и српских ударних бригада НОВЈ”, описао је Милосављевић.

Ђорђе Дабић, државни секретар у Министарству државне управе и локалне самоуправе, оценио је да је 14. октобар јако значајан јубилеј.

„Важно је да настави-мо да нашу државу водимо у правом смер”, рекао је Дабић.

Ниш је за време окупације претрпео бројна разарања, само у току априлског рата је више

пута бомбардован од стране нацистичких ваздухоплова. Од јесени 1943. године, од стране савезничке авијације бомбардован је више од 60 пута. Врло је важан 20. октобар 1943. године, зато што је тог дана страдало више од 250 цивила у центру града.

Борба за ослобођење Ниша у Другом светском рату, „Нишка операција”, почела је 8. октобра 1944. године, када је 22. дивизија Народноослободилачке војске ушла у град из правца југа и поразила немачке трупе.

На тај дан је одржана Свечана академија „Трагом завета слободу“ у Дому војске Србије, Ниш, којом је обележено 80 година од ослобођења Ниша у Другом светском рату.

Државни секретар у Министарству културе др Дејан Антић је поручио да када је српски народ био сложен, увек је тада пружао највећи отпор окупатору, али када је српски народ био разједињен, онда смо као народ доживели Јасеновац, Јадовно, Бојник, Бањицу, Бубањ, Сајмиште, затим смо доживели и уставне амандмане 60-тих година и Голи оток, као и крвави распад деведесетих година 20. века.

Зоран Јашовић

Комеморација на Спомен-гробљу на Бежанијској коси

САЧУВАЈМО ПРОЗОРЕ СЕЋАЊА

Поводом Дана ослобођења Београда у Другом светском рату, у организацији Удружења бораца народноослободилачких ратова, 22. октобра одржана је комеморација за више од осам хиљада жртава нацистичке Немачке и Независне државе Хрватске, које почивају на Спомен-гробљу на Бежанијској Коси (Белановића рупа).

Белановића рупа се налази непосредно уз старо Бежанијско гробље и простире се на око 400 квадрата. Настала је када је копан земља за издизање терена ради одбране од поплава. Ту су, у више јама разних величина, сахрањени убијени логораша који су запрежним колима довожени, највише са Сајмишта. Први подаци Државне комисије из 1945. године указивали су на 3.600 лешева, али су каснији показатељи СУБНОР-а потврдили да је било више од 8.000 жртава. Записано је да су 1. априла 1944. године на овом месту Немци стрељали групу од 351 логораша. Били су то људи из свих крајева Југославије, највише Срби, Јевреји и Роми.

Уочи дана комеморације, Спомен-гробље је достојанствено уређено и обележено и асфалтиран је прилазни пут из Улице Недељка Гвозденовића.

У току комеморације молебан је одржао старешина Храма Светог Георгија, химну Републике Србије извео је Дечји хор *Хорић*, а рецитал *Гласови мртвих нису мртви гласови* чланови Стваралачке радионице *Чувари сећања*.

Пред више стотина присутних – ученика, извиђача, бораца НОР-а, мештана Бежаније и Бежанијске Косе и гостију, беседили су Немања Старовић, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Ивана Николић, председница Градске општине Нови Београд и Горан Лазовић, књижевник.

У склопу програма комеморације, прочитан је Проглас УБНОР-а Нови Београд и Удружења грађана *Стара Бежанија*, у коме се поред осталог истиче – да гласови мртвих нису мртви гласови; ако 8.000 жртава заборавимо, по други пут ће бити мртви заувек; сачувајмо заувек отворене прозоре сећања који су били зазидани вишедеценијским гласним ћутањем неких из режима и одређених сународника; Изградимо Спомен парк достојан величини жртве нашег народа; упишимо Спомен парк у мапу сећања и школских програма, не само наше домовине. Проглас завршава позивом – Нека Спомен-гробље Белановића рупа на Бежанијској Коси буде чувар сећања, лучоноша памћења страдалног српског народа.

Комеморацију су организовали књижевник Ранко Спалевић, председник Општинске организације УБНОР Нови Београд, Весна Мартиновић, секретар и госпођа Волга Илић Максимова из Удружења грађана *Стара Бежанија*. Поред осталих, на комеморацији су били присутни и генерал у пензији Миломир Миладиновић, потпредседник СУБНОР-а Србије, а у име Општинског одбора УВПС Нови Београд генерал у пензији Симеон Туманов, председник и Коста Новаковић, Сулејман Шахиновић и Боровоје Стојановић.

Др Коста Новаковић

Из општинске организације
УВП Крушевац

ОКТОБАРСКЕ СВЕЧАНОСТИ

Бројним програмима Крушевљани су обележили велики јубилеј - 80 година од Дана ослобођења града Крушевца у Другом светском рату и Дана ослобођења у Првом светском рату. Тим поводом, манифестација је традиционално отпочела полагањем цвећа на споменике погинулим херојима који су своје животе дали за слободу.

Заменица градоначелника Снежана Радојковић и председница Скупштине града Драгана Баришић положили су венце на хумке на Слободишту, на Споменик палим припадницима војске, полиције и резервног састава од 1991. до 1999. године, на Споменик српским ратницима, учесницима рата 1912-1918. године и на Споменик руским војницима на Расини.

Њима су се придружиле делегације Расинског управног округа, СУБНОР-а, Организације РВС, Удружења војних пензионера Крушевац, РВИ и бројних других организација и удружења која негују ослободилачке традиције.

Делегацију Удружења војних пензионера Крушевац предводио је члан Градског одбора др Милка Јовановић.

Приликом посете Крушевцу, поводом Дана ослобођења града, министар одбране Републике Србије Братислав Гашић и министар одбране Републике Словачке Роберт Калинак положили су венце на спомен-обележја поводом Дана ослобођења Крушевца.

Министар Братислав Гашић је у пратњи бригадног генерала Горана Момчиловића и градоначелника Крушевца Ивана Манојловића, положио венац на Споменик палим припадницима војске, полиције и резервног састава 1991-1999. године.

Поводом Дана ослобођења Крушевца у Првом и Другом

светском рату, у Крушевачком позоришту је одржана Свечана академија.

Свечаном академијом у Крушевачком позоришту, крунисан је програм поводом Дана ослобођења града Крушевца. Ове године обележава се и значајан јубилеј – 80 година од победе над фашизмом.

Присуствовао је министар одбране Републике Србије Братислав Гашић, представници Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства технолошког развоја и иновација, МУП, Војске Србије, БИЕ, делегација побратимског града Ставроса, председници суседних општина, народни посланици, одборници, већници, привредници, директори, представници цркве, јавног и политичког живота.

Пријатељи града, уметнички ансамбл хора и оркестар Министарства одбране „Станислав Бинички“ извели су мини концерт са репертоаром инспирисаним мотивима ослободилачких атова Србије.

Александар Симоновски

80 година од оснивања
63.падобранске бригаде

ВОЈНИЦИ СА ДВЕ ЗАКЛЕТВЕ

Упрепуној великој сали Дома Војске Србије Ниш, 11. октобра одржана је свечана академија поводом обележавања 80 година од оснивања 63. падобранске бригаде. Тај и Дан војних падобранаца обележавају се у знак сећања на 14. октобар 1944. године, када је у војној бази крај Барија у Италији формиран Први падобрански батаљон Народноослободилачке војске Југославије, а припадници 63. падобранске бригаде тог дана обележавају и крсну славу – Покров Пресвете Богородице.

Свечаности су присуствовали изасланик председника Александра Вучића председник Владе Републике Србије Милош Вучевић, министар одбране Братислав Гашић, начелник Генералштаба ВС генерал Милан Мојсиловић, командант Копнене војске генерал Милосав Симиновић, градоначелник Ниша Драгослав Павловић, представници нишких општина, војске и полиције, УВПС Ниш, ветерани 63. падобранске бригаде и остала борачка удружења.

Обраћајући се присутнима и честитајући им празник, министар Гашић је рекао да се мало држава и војски у свету може похвалити поводом који је окупио присутне у Нишу.

„Осам деценија постојања елитне јединице каква је 63. падобранска бригада служило би за понос и много већим и моћнијим армијама. Ми се зато с правом дичимо што у саставу Војске Србије имамо бригаду чије се име с дивљењем и поштовањем изговара свуда у нашој земљи, али и изван ње. Дичимо се њеном данашњом снагом, опремљеношћу и вештином њених припадника, али и херојствима због којих је ова јединица овећана најзначајнијим одликовањима. Та херојства плаћена су највећом ценом, животима падобранаца“, истакао је министар одбране.

Како је нагласио, позвани да стану на браник отаџбине, они никада нису узмакли, а пред опасношћу која се над њих и њиховим животима надвијала, никада нису устукнули, јер припадници 63. падобранске бригаде су били и остали војници с две заклетве. „Прву су дали земљи и народу, другу својој јединици, својим дуговима и самом себи. Људи који су заслужили да буду у строју ове бригаде за обе заклетве живе и ако је потребно, за њих умиру“, рекао је министар Гашић.

Према његовим речима, у сутон највећег војног сукоба у историји, октобра 1944. године, група младића предвођена поручником Вранићем, надомак Барија у Италији, исписала је прве редове у величанственој и крвавој причи о јединици чији Дан обележавамо.

„Данашња генерација припадника је њихов изданак који својим радом, залагањем и резултатима свакодневно сведочи да је достојан носилац часног и тешког бремена традиције ове јединице“, рекао је министар Гашић.

Обраћајући се падобранцима, министар Гашић поручио је да сачувају дух своје јединице и заједништво које их краси и чини несаломивим штилом пред сваком претњом слободи отаџбине.

У свом обраћању, командант 63.падобранске бригаде, бригадни генерал Немад Зонић, рекао је да та бригада данас представља стуб одбране наше војске и државе.

„Много тога се догодило за протеклих 80 година, Десетине хиљада падобранаца продефиловало је кроз наш строј. Индивидуална способност сваког припадника никада није била спорна, али ову јединицу пре свега чини тимски дух и оданост колективу“, истакао је генерал Зонић.

Присутнима се обратио и бивши командант јединице генерал-мајор у пензији Илија Тодоров који је говорио о историјату те јединице.

Командант 63.падобранске бригаде уручио је признања те јединице потпредседнику Владе Србије Александру Вулину и начелнику Генералштаба генералу Мојсиловићу. Посебно признање генерал Зонић је уручио Сави Драгић Вранић, ћерки команданта Првог падобранског батаљона Чедомира Вранића, за нескривену љубав према падобранцима и падобранској јединици.

Током свечаности приређен је културно-уметнички програм у ком је учествовао и Уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“ са виртуозом на виолини Стефаном Миленковићем, а приказан је и филм о јединици у продукцији Војнофилмског центра „Застава филм“.

Зоран Јашовић

Сећање на стрељане Краљевчане 1941. године

ПАРАСТОС ОКТОБАРСКИМ ЖРТВАМА

Град Краљево и локална самоуправа улажу напоре да се на пригодан начин обележе најзначајнији датуми везани за историју овог краја. Сећања везана за догађаје у октобру месецу 1941. године спадају међу најзначајније.

Подсећања ради тог крвавог октобра 1941. године окупационе снаге немачког Вермахта су у Краљево, у знак одмазде, стрељале 2.255 недужних грађана, по принципу 100 стрељаних за једног погинулог немачког војника и 50 за једног рањеног. Оваква наредба је била важна само у Србији и имала је за циљ да се унесе страх међу становништво и спречи било какав оружани отпор, знајући да су Срби ратоборан и слободарски народ и да се неће помирити са окупацијом. Број убијених људи је премашио стварне губитке које су Немци до тада имали у борбама са партизанским и јединицама ЈВУО, али то очигледно окупаторима није ни било много важно. Императив је био убити што већи број невиних људи из освете за властите губитке и победу српске војске у Великом рату.

Немци су пре масакра у Краљево извршили масовна стрељања у Мачванском округу, а

дан касније - 21. октобра и у Крагујевцу.

Прва група невиних људи и деце је приведена и затворена у локомотивску халу железничке станице у Краљево 14. октобра, а стрељања су извршена од 15. до 20. октобра. Међу стрељаним највише је било Срба али је убијено и 54 Руса и 60 Словенаца.

Као и претходних година, 14. октобра је најпре одржана комеморативна седница у сали Скупштине града. У име Владе Србије присутнима се обратио Зоран Антић, државни секретар

Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и саопштио одлуку Владе да се од ове године 14. октобар обележава као државни меморијални празник.

Након седнице активности су настављене у Спомен-парку,

то дуго траје.

Звуци сирене су најавили почетак протоколних активности, након чега је отпевана химна „Боже правде“. Парастос невиних стрељаних су, као и сваке године, служили свештеници Епархије жичке. Уз полагање венаца сенима стрељаних су се поклониле бројне делегације. Пре свих потомци стрељаних а затим града Краљева, Рашког управног округа, Војске Србије, полиције, Жандармерије, братског града Марибора, бројних удружења, организација и друштава, међу којима и делегација градског одбора УВПС.

Окупљеним се обратио градоначелник града Краљева. Општа порука је да се увек сећамо и не заборављамо овакве догађаје и људе страдале у њима. Помало непријатна ситуација је била када је у току говора градоначелника део омладине почео да напушта трибине, што су неки искористили у политичке сврхе, чему овде свакако није место. Потребно је децу припремити и за понашање приликом звука сирене и интонирања химне.

Глумци Краљевачког позоришта извели сценски ораторијум „Краљевски венац“.

Надамо се да ће очекивања бити остварена јер је градоначелник обећао да ће град у наредној години издвојити средства за даље уређење гробља стрељаних и изградњу капеле на том месту.

Јован Симић

Обележен дан ослобођења Ниша у првом светском рату

ДА СЕЋАЊА ЖИВЕ

Пологањем венаца на Споменик војводи Петру Бојовићу, обележен је Дан ослобођења Ниша у Првом светском рату. Венце на Споменик славном команданту и начелнику Штаба српске војске положили су 12. октобра градоначелник Ниша Драгослав Павловић, представници војске и полиције, Нишавског управног округа, градских општина, УВПС Ниш и остала борачка удружења која негују традиције ослободилачких ратова и потомци великог војводе.

Након пробоја Солунског фронта 1918. године, српска војска је почела акцију ослобађања територија окупираних од Бугарске, која је 29. септембра 1918. године капитулирала. Управо је војвода Бојовић 1. октобра 1918. године издао заповест дивизијама да крену у ослобађање југа Србије. Прва српска армија, под његовом командом кренула је ка Нишу. Девог октобра 1918. године отпочеле су главне операције за ослобађање града и после три дана тешких борби, 12. октобра, Ниш је коначно ослобођен.

Градоначелник Драгослав Павловић је подсетио да је важно обележавати овакве датуме и да сећања на важне тренутке у историји наше државе и народа треба да остану заувек жива. Он је подсетио на важну улогу грађана Ниша који су помогли нашој војсци у осло-

бађању, али су пре тога исказали херојство и спречили окупатора да пре повлачења уништи фабрике, мостове и главну железничку станицу.

„Имали смо пуно великана који су обележили Први Светски рат. То су људи огромне храбрости који су наш народ повели у ослобођење а пре тога преживели огромну голготу и таквих људи се вечно треба сећати“, поручио је Градоначелник Ниша.

3. Јашовић

Посета делегације Градске управе града Шангаја новосадском УВПС

НАШИ ПРИЈАТЕЉИ

У посети војним пензионерима у Новом Саду 15. октобра боравила је делегација из града Шангаја. Иначе гости из Народне Републике Кине боравили су у вишедневној посети Републици Србији, са циљем размене искустава о борачком статусу, а и спознаје наших искустава из те области. Иако је њихов циљ био да посету управне органа из области борачко-инвалидске заштите, хтели су да сазнају и о раду борачких организација, а пре свега СУБНОР-а, као кровног удружења које најдуже постоји и циљано је обухватило Народноослободилачки рат, односно партизански покрет у

Другом светском рату.

На предлог генерала у пензији Миломира Миладиновића они су прихватили да посету и једну војнопензионерску организацију и делокруг њихових активности на помоћи војним пензионерима, односно борцима. Пријем делегације из Кине био је изузетно срдан и присан, па се одмах осетила међусобна повезаност та два народа.

Председник Градске организације Удружења војних пензионера Србије у Новом Саду, Милорад Орељ поздравио је делегацију Градске управе за послове ветерана града Шангаја, и захвалио им што су дошли

у нашу средину и пожело да се пријатно осећају у Новом Саду међу пријатељима.

Делегацију Градске управе за послове ветерана чинили су: Динг Џенвен, заменик генералног директора Градске управе; Џанг Фенг, генерални директор Општинске управе за послове ветерана Путуо (општина града Шангаја); Ли Вансија, начелник одељења у Градској управи Жон Јинг, начелник одељења у Градској управи; Јанг Џиганг, заменик начелника одељења у Градској управи; Јао Ђун, заменик начелника Одељења у Градској управи; Јанг Чунмин, координатор кинеске делегације у Београду.

Председник Градског одбора УВПС је истакао ангажовање из домена борачке организације, и навео да је Удружење војних пензионера највећа борачка организација у Републици Србији, по проценту чланова који су борци, јер више 90 одсто војних пензионера су и борци из ратова деведесетих година, односно учесници у одбрани СРЈ од агресије НАТО-а 1999. године.

Чланови Градске организације одговарали су потом на питања гостију, а касније су и сами постављали питања. Током састанка који је трајао око 1,5 час, провејавало је велико пријатељство два народа. Кинески пријатељи су истакли помоћ коју је Југославија пружала Кини у тешким временима по њихову државу, и како је ред да се сада они помогну нашој држави.

На крају састанка размењени су пригодни поклони. Пријатељи из Кине посебно су били одушевљени промотивним материјалом о граду Новом Саду на кинеском језику.

Кинези су на крају позвали домаћине да посету Шангај.

Милан Бајић

Цивилно-војна сарадња

ЗАВРШЕН МЕЂУНАРОДНИ КУРС

У Градској управи Лазаревог града 31. октобра 2024. године приређен је пријем за учеснике Међународног курса цивилно – војне сарадње, који се реализује у јединицама Војске Србије у Крушевцу. Тема је била – сарадња градских власти са јединицама Војске Србије, а госте су примиле заменица градоначелника Снежана Радојковић и начелница Градске управе Весна Анђелић. Заменица градоначелника Снежана Радојковић, поздрављајући присутне инструкторе и полазнике курса, нагласила је изузетно добру сарадњу Града, Војске Републике Србије и Министарства одбране.

Сарадња се манифестује на различите начине: како што се тиче планова одбране, тако и у помоћи становништву у редовној и ванредној ситуацији, активном учешћу у вежбама, али и подршци у организовању градских манифестација.

„Министарство одбране заједно са Војском Србије су

компактан и стабилан систем одбране“, закључила је заменица, „и у наредном периоду наставићемо, али и унапређивати сарадњу на свим нивоима и на обострано задовољство.“

О курсу је говорио капетан

фрегате Зоран Дуканац из Одељења за цивилно – војну сарадњу Генералштаба Војске Србије. Курс има 32 учесника из Србије и шест држава: Италија, Холандија, Бугарска, Азербејџан, БиХ и САД. Траје две седмице и састоји се од теоријског и практичног дела. У раду учествују и припадници Министарства спољних послова, Сектора за ванредне ситуа-

ције МУП -а, Комесаријата за избеглице и миграције, Црвеног крста, ФПН и Факултета безбедности.

За пружену подршку током реализације Међународног курса цивилно-војне сарадње, Генералштаб Војске Србије доделио је захвалницу Градској управи града Крушевца.

мр Александар Симоновски

Извештај о раду УВПС између две седнице годишње Скупштине
(од 25. 8 2023. до 10. 9. 2024)

РЕЗУЛТАТИ ТРУДОМ ЗАВРЕЂЕНИ

Када се саберу сви домети Удружења у минулих дванаест месеци, то говори о непрестаном, упорном и стваралачком раду органа и многобројним активностима, разгранатим и осмишљеним, у којима је учествовала већина чланова. Највећи проблем војних пензионера је невесела стамбена ситуација јер у годину дана није подељен ниједан стан.

Седнице годишње Скупштине су места где се доносе важне одлуке за рад УВПС

У протеклом периоду тежиште рада Удружења било је на решавању статусних, социјалних, стамбених и здравствених проблема корисника војне пензије, организационој и нормативној доградњи и функционисању Удружења у решавању текућих питања и проблема.

Услови у којима је деловало Удружење били су веома сложени и тешки, али нема сигурних показатеља до када ће ово стање да потраје. Дугогодишњи проблеми и стално погоршавање и продубљивање економске кризе и заоштравање односа између држава у региону и у светским размерама и све већа поларизација, утицали су на пад реалног стандарда и у Србији.

Наведени проблеми имали су негативан утицај на финансирање активности УВПС. Све већи раст трошкова живота у односу на усклађивање пензије учинио је да материјални положај корисника војне пензије није на потребном нивоу. Ова чињеница утиче и на релативно смањење чланарине, што усложњава финансирање реализације функционалних задатака УВПС.

Организација и функционисање УВПС

Удружење војних пензионера Србије је Статутом дефинисано као интересна социјално-хуманитарна, нестраначка организација добровољно удружених војних пензионера ради остваривања интереса својих чланова на начелима солидарности: пружање помоћи војним пензионерима у остваривању основних права из области пензијског, инвалидског и здравственог осигурања и социјалне заштите; иницира решавање проблема и доношење прописа ради побољшања статусног и материјалног положаја војних пензионера; остварује сарадњу са одговарајућим државним и другим институцијама, Војском Србије, као и сродним организацијама у земљи и иностранству; организује посете и пружа помоћ оболелим, изнемоглим и усамљеним члановима; организује посете јединицама Војске Србије, музејима, установама културе и историјским споменицима, ствара повољне услове за одмор и опоравак војних пензионера; и

редовно информисе јавност о раду Удружења и проблематици војних пензионера.

Између две седнице Скупштине УВПС ГЛОД је одржао четири седнице. Осим усвајања записника за претходне седнице и разматрање извештаја о раду између две седнице, на тим скуповима су разматрана питања од значаја за пензионерску популацију: инсистирање код државних органа да се исплате неисплаћени износи пензија, да се пензије врати у надлежност Фонда за СОВО, решавање проблема здравственог обезбеђења и брже решавање захтева за добијање станова.

Извршни одбор ГЛОД Скупштине УВПС одржао је 12 седница са редовним тачкама дневног реда: месечна анализа рада и задаци за наредни период и додела социјалне и хуманитарне помоћи, а остале тачке дневног реда, по потреби, биле су припрема за одржавање седница ГЛОД и Скупштине УВПС и разматрање захтева Оп-ГрОД организација за доделу помоћи за покривање трошкова функционисања организација УВПС.

Дом Војске Србије у Београду седиште је УВПС

И поред проблема у протеклом периоду, Удружење је успело да се афирмише као незаобилазан чинилац и репрезентативни представник и заштитник статусних права, части, угледа и достојанства војнопензионерске популације. Након одређених проблема, не нашом кривицом, у протеклом периоду створени су услови да се позитиван однос, након дужег времена, стагнације прошири и на остале институције система.

Удружење војних пензионера Србије је своје деловање и решавање проблема социјалног осигурања војних осигураника усмерило ка институцијама система и ка законитом, легалном и легитимном начину заштите интереса војних осигураника.

Пријем нових чланова

Корисници војних пензија, на основу члана 7. Статута УВПС, добровољно приступају у Удружење. Члан Удружења може да буде сваки војни пензионер који потпише приступницу за уклањање у Удружење. Поред војних пензионера, члан Удружења може да буде и почасни члан. Почасни члан Удружења може постати свако лице које доприноси остваривању циљева Удружења. Предлог за пријем почасног члана може поднети свака организација или орган Удружења. Почасни чланови не могу имати функцију у Удружењу. Удружењу могу да приступе струковна удружења и други облици организовања војних пензионера у својству колективног члана, ако прихватају Програм и Статут Удружења. И поред више облика организовања војних пензионера и могућности да приступе Удружењу, у последње време приступање нових чланова Удружењу све је мање, а одлив из Удружења већи, посебно природним путем.

Број чланова Удружења од 2016. године до краја 2023. године се стално смањивао,

али је и број војних пензионера опадао. Однос броја чланова Удружења је 2016. године био 64,10% у односу на број војних пензионера. Тај проценат је у 2023. години износио 48,8% у односу на број војних пензионера. Дакле, од 2016. до 2023. године, број чланова Удружења, у односу на број војних пензионера, стално се смањивао. Према подацима Дирекције Фонда ПИО која, сваког месеца, доставља списак чланова са плаћеном чланарином. Удружење је 31. августа 2023. године имало 16.033 члана, а 31. августа 2024. године 15.183 или мање за 850 чланова. Војних пензионера је 31. августа 2023. године било 32.343, а 31. јула 2024. године 31.529 или мање за 814 корисника. Однос броја чланова Удружења и војних пензионера је 48,10%.

Кампања за пријем нових чланова

Чланство се у односу на број војних пензионера стално смањује, па се препоручује се општинским-градским организацијама, члановима Главног одбора да на погодан начин ступају у контакте са колегама који нису чланови Удружења, и сугеришу им да приступе организацији. Тим пензионерима указати да приступањем Удружењу стварају веће могућности у остваривању права и интереса из области пензијског, инвалидског и здравственог осигурања, социјалне заштите, стамбеног збрињавања и могућности доделе једнократне социјалне и хуманитарне помоћи. На тај начин пензионер, као члан Удружења, има одређену корист од Удружења а тиме и само Удружење. Зато је потребно стално водити кампању за пријем нових чланова и да то буде сталан и непрекидан задатак. По могућности штампати и флајер о Удружењу војних пензионера Србије са информацијама које пружа Удру-

жење, тако да буде привлачан за оне који су у пензији или старешинама којима предстоји пензионисање. Организовати по могућности и одређене трибине од значаја за војне пензионере, на којима говорити о материјалном положају војних пензионера, статусним питањима, здравственом обезбеђењу, организацији спортских и културно-уметничких активности и гарантовати правну заштиту пензионера. Сагледати могућност за посете јединицама којима су припадали војни пензионери, а и друге активности од значаја за ту категорију грађана.

Што је Удружење бројније, већа је претпоставка у остваривању наведених права. Посебно сагледати шта би требало урадити и које мере предузети да пензионери који нису чланови Удружења приступе УВПС.

Приступањем у Удружење, војни пензионер, на основу Одлуке Управног одбора Дирекције фонда за ПИО, 01. Број 181-492/19 од 9.10.2019. године и Удружење војних пензионера Србије, попуњава и даје изјаву са којом се овлашћује РФ за ПИО да се стави административна забрана у корист УВПС, у износу од 0,2%. Изјаве попуњава у три примерка, оверава се потписом и печатом општинске-градске организације и заводи у горњем десном углу. Изјаве се, за сваког новог члана, достављају надлежној филијали РФ ПИО. Уз изјаву се обавезно доставља и последњи чек пензије. Решење о административној забрани, у три примерка, попуњава надлежна филијала фонда. Један примерак изјаве и решења задржава филијала, а два враћа Оп-Гр организацији (један примерак за корисника пензије и један за општинску – градску организацију УВПС).

Од 1. септембра 2023. године до 31. августа 2024. године у Удружење се добровољно учланило 116 корисника војне пензије. Градска организација Нови Сад је примила је 38 чланова, ГрОр; Ниш – 24; ГрОр; Нови Београд – 7; Вршац 5; ОпОр Прокупље – 2; Крагујевац – 3; ОпОр Панчево – 7; ГрОр Чачак – 3; ГрОр Земун – 3; Вождовац – 3; Зрењанин – 2; Бела Црква – 2, Стара Пазова – 2; Бачка Топола – 2; Суботица – 2; Параћин – 2 нова члана. Остале организације су примиле углавном по једног члана. За новопримљене чланове су урађене чланске карте и достављене општинским-градским организацијама.

Самостално је из Удружења иступило 18 чланова и то: из Општинске – градске организације Нови Београд – 4, ГрОр Ниш – 5, Краљево – 2; ГрОр Вождовац – 1, ГрОр Врање – 1; ОпОр, Ваљево – 1; ГрОр Крагујевац – 1; Смедерево – 1; Зрењанин – 1; Раковица – 1 члан. У овом периоду у Удружењу је мање 850 чланова.

Статусна питања корисника војних пензија

У Удружењу војних пензионера Србије, између две седнице Скупштине УВПС, решавана су текућа статусна питања од значаја за чланство и кориснике војних пензија. У том смислу веома су значајне активности попут: обраћања Министарству одбране, Генералштабу Војске Србије, Министарству унутрашњих послова Републике Србије и директору Фонда за СОВО. Поред тога многи појединачни захтеви вој-

них пензионера и захтеви општинских-градских организација који су достављани, а у вези су са статусним питањима, правремено су решавани и достављени на реализацију. Сачињено је и више информација и достављено општинским-градским организацијама.

Поред захтева које су достављале општинске-градске организације и одговора од значаја за војне пензионере, упућени су и дописи надлежним државним органима од значаја за војне пензионере. УВПС се обратило Министарству унутрашњих послова Републике Србије у вези са пререгистрацијом оружја. Чланом 50. Закона о оружју и муницији („Службени гласник РС“, бр. 20/15, 10/2019, 2020, и 14/2022. године) било је прописано да физичка лица која су поседовала оружане листове и дозволе за ношење оружја за личну безбедност, као и правна лица и предузетници који поседују одобрење за држање оружја, издата по закону који је важио до дана примене овога закона, дужни су да до 5. марта 2024. године поднесу захтев за издавање исправа за пререгистрацију оружја, заједно са уверењем о здравственој способности за држање и ношење оружја у складу са овим законом.

Дописом је предложено да се те обавезе ослободе војни пензионери и припадници органа унутрашњих послова и безбедности, и да се пререгистрација оружја омогући без плаћања додатних трошкова, уверења о здравственој способности и свих такси као и такси о доказу од надлежног основног и вишег суда да се против лица не води кривични поступак, јер су плаћене приликом прве регистрације оружја, а да се евентуално плати само ако се изда нови оружани лист.

И даље неповољни услови за оружје

Министарство унутрашњих послова је својим дописом 03.8 број: 210-99/24 СД од 26.02.2024. године доставило одговор у којем се образлаже да је чланом 50. Закона о оружју и муницији прописано да су физичка лица која поседују оружане листове и дозволе за ношење оружја за личну безбедност издате по закону, дужна да до 5. марта 2024. године поднесу захтев за издавање исправа, заједно са уверењем о здравственој способности за држање и ношење оружја у складу са законом. С тим у вези наведена законска одредбе се односе на сва физичка лица која су регистровала оружје по ранијем Закону о оружју и муницији и не прописује категорије лица које би биле ослобођене плаћања законом прописаних такси.

Прихватање предложеног било би правично према наведеној популацији, а никако не би нарушило, односно умањило, постизање сврхе и циљева предметног закона из следећих разлога: оружје за које поседују оружане листове наведени пензионери купили су или су га добили као награду – поклон током службе или при одласку у пензију. До пензионисања су га поседовали уз службену дозволу и користили и у вршењу службе, а након пензионисања су за то оружје прибавили оружане листове по закону. Кроз читав вишедеценијски период поседовања тог оружја, пензионери су са њим

поступали по важећим прописима, дисциплиновано и пажљиво тако да није било нарушавања јавног реда и мира.

Председник Удружења се дописом обратило начелнику Генералштаба Војске Србије у вези са смештајем и коришћењем простора за потребе општинских-градских организација.

У допису је истакнуто да поједине општинске-градске организације УВПС користе просторије, једну до две, у објектима Војске Србије, у касарнама, амбулантама и домовима Војске Србије. Коришћење просторија је у скалду са чланом 145. став 1. и 2. Правилника о материјалном пословању у Министарству одбране и Војске Србије („Службени војни лист“, број 29/2014, 35/2021), којим је прописано, да уколико се пружање услуге тражи из хуманитарних, здравствених и других разлога који доприносе угледу и афирмацији Војске Србије и Републике Србије, министар одбране може одлучити да се те услуге пружају без накнаде. Управо, из ових разлога су организације УВПС и користиле просторије без накнаде, јер се Удружење искључиво финансира из чланарине која месечно износи 0,2% од пензије или у просеку око 180 динара и не располаже другим приходима.

Недостају просторије за рад

Зато је и из наведених разлога наређењем Генералштаба Војске Србије Број 03/5633-4 од 26.12.2005. године, регулисано да се у свим гарнизонима и гарнизоним местима Војске, у складу са могућностима, а према захтеву Удружења војних пензионера Србије обезбеде, између осталог и одговарајуће просторије за рад. Сходно овом наређењу, сва удружења која користе просторије у војним објектима, користе их повремено једном или два пута недељно, а не стално, у складу са распоредом рада Удружења.

Тако је то све функционисало без икаквих проблема. Таквим радом остварена је и изузетно добра сарадња и са командама јединица и није евидентиран ни један случај нарушавања реда и рада у тим јединица Војске.

Међутим, у последње време надлежне старешине су се својим обавештењем обратиле удружењима, а на основу акта Команде за обуку и Правилника о материјалном пословању у Министарству одбране и Војсци Србије, а у вези са пружањем услуге у просторијама, без накнаде, обавештавајући организације да у року од 60 дана од дана пријема обавештења ослободе просторије које су користили за рад.

Из наведених разлога, а на захтев војних пензионера, да у складу са надлежностима команди јединица, сагледају могућности да удружења која користе просторије Војске Србије за пружање услуга војним пензионерима покренута је процедура да остану у тим просторијама, без накнаде, као и до сада.

Достављен је допис директору Фонда за социјално осигурање војних осигураника, којим је тражено да се представници војних пензионера именују у одређене комисије Фонда за СОВО. Одлуком директора Фонда за СОВО разрешени су представници Удружења војних пензионера Србије у Нижој

комисији за закуп и Нижој комисији за зајам и Вишој комисији за закуп и Вишој комисији за зајам, а Одлуком Управног одбора, решен је и председник Комисије за решавање у првом степену о правима из здравственог осигурања војних осигураника.

Мене Фонда за СОВО

На основу члана 27. Правилника о решавању стамбених потреба корисника војних пензија („Службени војни лист“, број 34/10), прописано је ставом 1. овог члана да Нижа комисија за закуп и Нижа комисија за зајам имају од пет до седам чланова, а ставом 2. истог члана, да чланове комисије именује директор Фонда из редова професионалних припадника Војске Србије, које предлажу војне јединице односно војне установе и корисника пензија, које предлаже Удружење војних пензионера, са пребивалиштем седишту комисије, за период од две године.

Чланом 28. Правилника, ставом 1. прописано је да Виша комисија за закуп и Виша комисија за зајам имају од пет до седам чланова, а ставом 2. истог члана, да чланове комисије именује Управни одбор Фонда из редова професионалних припадника Војске Србије, које предлажу војне јединице односно војне установе и корисника пензија, које предлаже удружење војних пензионера са пребивалиштем у седишту комисије, за период од две године.

На основу наведеног, дописом УВПС, предложено је и ургирано да се у наведене комисије именују и представници Удружења војних пензионера Србије како је било и прописано Правилником, што није узето у поступак.

Доношењем новог Правилника о решавању стамбених потреба корисника војних пензија („Службени војни лист“, бр. 16/2024), у члану 24. је прописано да су органи за одлучивање по захтеву корисника пензија за решавање стамбених потреба Нижа комисија за закуп која одлучује о остваривању права у првом степену и Виша комисија за закуп која одлучује о остваривању права у другом степену.

У члану 25. у ставу 1. је прописано да Нижа комисија има седам чланова, а ставом 2. истог члана да чланове комисије из става 1. овог члана именује директор Фонда, за период од две године. Комисија из става 1. овога члана образује се на нивоу Фонда са седиштем у Београду и има секретара комисије кога именује директор Фонда.

Са друге стране - ћутање

У члану 26. у ставу 1. Правилника је прописано да Виша комисија за закуп има седам чланова, а ставом 2. истог члана да чланове комисије из става 1. овог члана именује Управни одбор Фонда, за период од две године. Комисија из става 1. овога члана образује се на нивоу Фонда са седиштем у Београду и има секретара комисије кога именује Управни одбор Фонда.

На основу наведеног, при образовању комисија, у новом Правилнику се не наводе корисници војних пензија. Из тога разлога тражено је да се УВПС предоче став и образложење зашто се при именовању комисија не помињу војни пензионери и да ли се у наведене комисије могу именовати корисници војних пензија, јер Правилник пропи-

Војни пензионери су заинтересовани за све оно што им може побољшати живот

сује начин решавања стамбених потреба корисника војних пензија.

Дописом је предложено да се у комисије именују и представници војних пензионера на предлог Удружења војних пензионера Србије. До сада није добијен став и образложење од Фонда за СОВО.

Општинским-градским организацијама је достављена информација на упознавање са Уредбом Владе Србије о начину остваривања и доделе „Борачке споменице“. Уредбом се прописују услови, начин додељивања и изглед „Борачке споменице“, који је усвојила Влада Републике Србије. Уредба је у неколико бројева објављена у „Војном ветерану“ у целости. Ту споменицу додељује Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, са потписом тог министра.

Чланом 105. Законом о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, је прописано да је борац или ратни војни инвалид, особа којој је коначним решењем надлежног органа РС признато својство борца или ратног војног инвалида, а пали борац постхумно, на основу погибије или нестанка и имају право на „Борачку споменицу“.

Поред „Борачке споменице“ 2019. године установљено је и признање „Војна медаља“ коју додељује Министарство одбране са потписом министра одбране.

У општинским-градским организација успешно су одржане седнице редовне годишње Скупштине. Већини скупштина били су присутни председник УВПС или неко из ИзОд ГлОд Скупштине УВПС.

Здравствено обезбеђење

У извештајном периоду између скупштине УВП Србије активно је рађено на решавању здравствене заштите војних осигураника и евидентно су забележени позитивни помаци у односу на претходни период. То се односи пре свега на примарну здравствену заштиту, како у срединама где постоје војно-здравствене установе, санитарске јединице и установе (Н. Београд, Крагујевац, Крушевац, Сомбор...), тако и у срединама где здравствену заштиту пружају цивилне здравствене установе (Ђуприја, Рума...). У неким срединама, због недовољне попуљености здравственим радницима (Зајечар, Панчево, Ваљево, Ниш...), долази до про-

блема, поготово приликом ангажовања постојећих здравствених радника у активностима јединица, дежурствима или преко викенда (Зрењанин, Панчево...). У Војној болници у Нишу хигијена простора је на независном нивоу због смањења броја радника на одржавању хигијена са 35 на 25 лица.

Проблеми војних осигураника, који здравствену заштиту реализују у цивилним установама, везани су за изабраног лекара, недовољне познавање права војних осигураника, лошу организацију хитне помоћи...

Секундарна здравствена заштита (специјалистичке услуге, дијагностичке процедуре...) је значајно побољшана у односу на ранија времена. Прегледи специјалиста као и дијагностичко-терапеутске процедуре се брже и квалитетније реализују.

Најмање позитивних помака, према извештајима основних организација, забележено је у остваривању терцијерне здравствене заштите (ВМА). Незадовољни се односи на дужину заказивања пре свега одређених оперативних захвата (ортопедија, кардиологија...) као и прегледа (ортопедија, урологија, васкуларна хирургија...) и третмана (рехабилитација).

Из извештаја може да се закључи да већина нема примедби на реализацију права из домена Фонда за СОВО. Подаци указују да у Руми исплата путних трошкова траје и до четири месеца, а у Параћину наводе проблем реализације путних трошкова за једног члана (Параћин-Крагујевац, фирма „Ортобок“), тј. немогућност овере путног налога.

Практична примена Закона (Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, Е-картон, Републички интегрисани информациони систем, регистар генетичких, биомедицинских и других података), и подзаконских аката (Одлука о здравственој књижици - електронској картици здравственог осигурања; Одлука о садржини, облику и коришћењу рецепата у ВЗУ и санитарским јединицама и установама Војске Србије) почела је да функционише у неким срединама. У Београду она се од почетка реализује уз повремене потешкоће, док у Крагујевцу и Нишу још није почела реализација.

Управа за традицију, стандард и ветеране МО, није још одговорила на детаљно обра-

ђену иницијативу УВПС за изградњу војног геронтолошког центра.

Очекује се да се убрза реализација у свим срединама, а и да Фонд за СОВО изврши дистрибуцију картица корисницима војних пензија и члановима њихових породица.

Захтеви везани за здравствену заштиту решавани су квалитетно и у најкраћем року. Као и у претходном периоду УВПС је спремно да пружи свој пуни допринос позитивним променама у војноздравственом систему и здравственој оријентацији, за боље услове рада и бољи положај здравствених радника и квалитетнију и приступачнију здравствену заштиту војних осигураника.

Стамбено обезбеђење

У периоду између две Скупштине није било поделе станова из стамбеног фонда МО, па је стање на ранг-листама остало непромењено. Имајући у виду да су у 2023 години били расписани избори на свим нивоима у Србији, Влада је била у техничком мандату и није могла да доноси одлуке, што је имало утицаја и на решавање стамбеног питања КВП.

Тренутно без коначно решеног стамбеног питања је 3.200 КВП, од чега је 1.800 без икаквог стана, док је њих 1.400 са делимично решеним стамбеним питањем. Доделом бесповратног кредита од 30.000 евра у динарској противвредности преко Фонда за СОВО до сада је стамбено питање решило око 2.400 војних пензионера. Право на овај начин решавања стамбеног питања имају сви КВП који немају стан, а примају увећане трошкове становања. На реализацију овог начина решавања чека се до осам месеци од дана подношења захтева.

Из Владе Републике Србије наговештавају да ће до краја ове године донети одлуку о наставку изградње станова за припаднике снага безбедности, по повољнијим ценама, на које имају право и војни пензионери. Право на конкурисање за ове станове имају сви који немају коначно решено стамбено питање, а и лица са делимично решеним питањем, конкурисањем за било коју структуру стана, без обавезе враћања стана мање структуре које имају у власништву. Цене ових станова ће вероватно бити више него раније због поскупљења грађевинског материјала. Цене су у просеку веће за 40 %. Да би се остварило право учешћа на конкурс за ове станове, потребно је да заинтересовани претходно доставе Стамбеном органу МО, изјаву за куповину стана по повољнијим условима, оверену код јавног бележника. Након доношења одлуке Владе Србије о изградњи наведених станова Извршни Одбор ће обавестити дописом све Оп. и Гр. организације, а и посредством сајта Удружења.

Социјална и хуманитарна питања

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи у Удружењу војних пензионера Србије, Удружење је материјално најугроженијим и тешко болесним члановима додељивало једнократну социјалну и хуманитарну помоћ. Ради побољшања услова за доделу ове помоћи, Скупштина Удружења војних пензионера Србије је, на

седници од 15. септембра 2023. године, усвојила измене Правилника, тако што је број опшних бодова са 20 (двадесет) повећан на 27 (двадесет седам), односно са 22.250 на 36.338,76 динара динара, са вредношћу бода од 1.345,88 динара од 1. јануара 2024. године.

Помоћ се по материјалном стању, може дати кориснику чији укупни приход по члану породичног домаћинства, које је дужан да издржава на основу закона, не прелази 36.338,76 динара и може се добити једном у току године.

Главни одбор је изменио члан 6. Правилника којим је прописано да се износ једнократне новчане помоћи утврђује у зависности од расположивих средстава и броја поднетих захтева, а најмање у вредности од 30 опшних бодова, увећан за по 5 опшних бодова за сваког издржаваног члана домаћинства.

Правилником, члан 14. је прописано да у периоду између две седнице Скупштине Удружења војних пензионера Србије, Главни одбор Скупштине Удружења војних пензионера Србије може по потреби повећавати или смањивати број опшних бодова из члана 6. овог правилника.

Главни одбор Скупштине Удружења војних пензионера Србије, на седници одржаној 26. децембра 2023. године, усвојио је да се број опшних бодова са 30 смањи на 20, како је и прописано чланом 6. Правилника. Смањењем на 20 опшних бодова, и вредношћу бода од 1.345,88 динара, износ за исплату је 26.917,60 динара, колико треба да добије самоц који испуњава услове за доделу ове помоћи. За сваког издржаваног члана тај износ се увећава за 5 бодова.

Усвојеним измена омогућено је да се захтеви достављени у једном месецу и реше.

По здравственом збрињавању услови су остали непромењени.

Помоћ по материјалном стању или здравственом збрињавању може се доделити једном у једној години и само по једном основу, повољнијем за подносиоца захтева.

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи у УВПС, Удружење је материјално најугроженијим и тешко болесним члановима додељивало једнократну социјалну и хуманитарну помоћ.

Од 1. септембра 2023. до 31. августа 2024. године, помоћ је додељена за 208 члана Удружења и исплаћена у износу од 6.531.000 динара, или у просеку око 31.400 динара. Захтеви достављени од 1. септембра 2023. до 31. августа 2024. године су сви решени и исплаћени, написана су решења о признавању права на помоћ и достављена општинским-градским организацијама. Није било приговора на доделу ове помоћи.

Финансирање

По одлуци ГлОд Скупштине УВПС чланарина износи 0,2% (редовна чланарина 0,12% а 0,08% за средства социјалне и хуманитарне помоћи) од нето пензије корисника војне пензије који је члан УВПС. Обрачун и уплату чланарине врши Републички фонд ПИО при обрачуну пензије. Обрачун се доставља ИзОд сваког трећег у месецу за претходни месец. Обрачун садржи преглед чланова УВПС за које се врши обрачун чланарине и износ чланарине за

И шахом се често употпуњавају дневне активности војних пензионера

сваког појединца и збирни износ по општини пребивалишта члана УВПС. На основу овог обрачуна у ИзОд се врши обрачун припадајуће чланарине по општинским – градским организацијама УВПС. ИзОд врши обрачун примања лица по уговорима о ППП и уплаћује их сваком појединцу а обрачунати порез и допринос ПИО Пореској управи. Од пропадајуће чланарине Оп-ГрОрд УВПС се обуставља износ уплаћен по уговорима о ППП, претплата за лист „Војни ветеран“ (за 10% чланова по 66,67 динара месечно – 800 динара на годишњем нивоу) и претплата за мобилну мрежу. Износ који остаје по наведеној обустави се уплаћује на ТР Оп-ГрОрг УВПС. Удружење је у извештајном периоду реализовало све планиране задатке без дуговања другим лицима, нити има потраживања од других лица. Све обавезе су измирене на време. Прераспделу уплаћене чланарине за 2023. годину ИзОд ГлОд Скупштине УВПС и Оп-ГрОд организација УВПС вршио је ИзОд ГлОд.

Укупни планирани приходи износили су 31.810.000,00 динара. Укупни планирани расходи, износили су 31.810.000,00 динара. Реализација финансијског плана за 2023. године изгледала је овако:

- Приходи 31.712.162,32 динара – 99,69 % од плана

- Расходи 30.149.355,77 динара – 94,78 % од планираних прихода.

Планирани приходи ГлОд износили су 27.640.000,00 динара. Планирани расходи ГлОд износили су 22.530.000,00 динара. Реализација финансијског плана ГлОд за 2023. годину:

- Приходи 30.504.972,75,00 динара – 103,34 % од плана

- Расходи 22.851.806,25 динара -92,26 % од плана

Обрачуната и од Фонда ПИО уплаћена чланарина износи 29.644.640,83 динара, а обрачуната чланарина за расподелу износи 29.612.007,07 динара. Разлика је 32.633.76 динара и није распоређена, с обзиром на то да се за чланове УВПС за које је обрачуната не зна место њиховог пребивалишта (већина се води да је на Космету).

Обрачуната чланарина за расподелу

у износу од 29.612.007,07 динара, распоређена је на следећи начин:

- За редовну делатност 17.767.204,24 динара или 60% и

- За Фонд за социјалну и хуманитарну помоћ 11.844.802,83 динара или 40%.

Биланс стања УВПС на крају 2023. године износи 10.099.531,40 динара, а пренет из 2022. године је 8.536.724,85 динара.

Главни одбора Скупштине УВПС је имао вишак прихода над расходима (добитак) у износу 1.225.116,42 динара а Оп-ГрОд УВПС су имали вишак прихода над расходима (добитак) у износу од 337.690,13 динара.

За штампање листа „Војни ветеран“ уплаћено је у 2023. години 2.901.051,51 динар и за доставу листа до ОпГрОрг УВПС 231.945,00 динара, па су укупни трошкови 3.132.996,51 динар. На име овог задатка од ОпГрОрг УВПС обустављен је износ од 1.319.078,00 динара, тако да је разлика од 1.813.818,51 динара била на терет ИзОд. За претплату остварен је приход од 339.817,00,00 динара, па је разлика у односу на укупне трошкове штампања и доставе износ 2.793.179,31 динара покривена из прихода УВПС.

Информисање

Информисање чланства вршено је путем интерног гласила „Војни ветеран“ који је штампан месечно, с тим што је за јули-август објављен двоброј. Чланови су информисани и путем сајта УВПС.

Део значајних информација остварен је израдом информација и аката које су председник УВПС и ИзОд ГлОд Скупштине УВПС достављали Оп-ГрОд организација УВПС.

Информисање је реализовано и личним информисањем председника УВПС и чланова ИзОд, при присуству скупштинама организација УВПС и при другим посетама.

Поред осталих облика информисања, лично информисање, које су вршили председник УВПС и чланови ИзОд ГлОд Скупштине УВПС, у свим случајевима показало се веома делотворно и ти скупови су били веома посећени.

Свечани скуп нишких војних пензионера поводом 31 године рада

ОРИЈЕНТИСАНИ НА ПОМОЋ ЧЛАНОВИМА

Просторије које користи нишка организација УВПС отворене су за све оне којима је потребна помоћ у виду правног савета или у формирању докумената за остваривање одређених права. Дом ВС у Нишу место је које свакодневно походи више корисника војне пензије. Остварени резултати пропорционални су уложеном труду.

Сала Дома ВС у Нишу била је тесна за све оне који су хтели да дођу

У Дому ВС у Нишу 29. октобра организована је свечаност поводом 31 године постојања и рада те организације УВПС. Међу званицама које су увеличале скуп били су заменик команданта КОВ генерал-мајор Зоран Драгићевић и главни подофицир заставник Ивица Божиловић, изасланик градоначелника Ниша већник Светозар Алексов, представник Градске Скупштине Ниша проф. др Игор Новаковић, представник Нишке епархије СПЦ отац Александар, представници 3. бригаде, Мешовите артиљеријске бригаде, 63. падобранске бригаде и Регионалног центра МО Ниш, управник Војне болнице Ниш пуковник др Небојша Ђенић, председник Подружнице Клуба генерала и адмирала Србије Жарко Лазаревић, народни посланик хаџи Милорад Стошић, представник гр. општине Нишка Бања, представници општина Гаџин Хан, општина Сврљиг, Палилула, Црвени Крст, Пантелеј, Медијана, Алексинц и Бела Паланка, потом представници организација и удружења Ниша које негују слободарске традиције, председници Оп Орг УВПС Лесковца Мићо Ђапа, Краљева Радоје Томашевић, Врања Радош Павловић и Прокупља Радослав Милошевић и бивши председници Градске организације УВПС Ниш, Обрад Миленковић и Милутин Пантелић.

После интонирања државне химне и одавања поште преминулим члановима, реферат је поднео председник нишких војних пензионера Зоран Јашовић.

Он је започео излагање чињеницом да је пре 31 годину, 29. октобра 1993. године, на оснивачкој Скупштини, формирана Градска организација УВП Ниш, као изразита потреба пензионисаних подофицира и официра у решавању умањених статусних и других права. Припреме за седницу оснивачке Скупштине извршио је Иницијативни одбор са

Реферат о 31 години Удружења поднео је Зоран Јашовић

Драгољубом Лазићем на челу, који је изабран и за првог председника Градског одбора.

Међу најбројнијима у Србији

Након одређених спајања, данас Градска организација обједињава рад 12 месних организација на територији Ниша, затим МО Алексинац, Секцију летача и падобранаца, војне пензионере из Соко Бање, Гаџин Хана, Сврљига и Беле Паланке, а и придруженог колективног члана - Подружницу Клуба генерала и адмирала Србије.

„Градска организација, данас је једна од највећих у Србији, а са поносом можемо рећи, да смо први у погледу пружања помоћи војним пензионерима у остваривању њихових права, из свих области, како у управном и парничном поступку, као и по стамбеним питањима, здравственом обез-

беђењу, решавању статуса борца и др.

Претходна власт није хтела да нас посматра у правом светлу јер Законом о Војсци Србије од 2008. године и новим Правилником о платама и другим новчаним примањима активних професионалних припадника Војске Србије, укинуто је усклађивање војних пензија са процентом повећања плата професионалних војних лица. Тиме је дошло до великих разлика у висини пензија лица истог чина и положаја, али пензионисаних у различито време. Овим Законом није извршено усклађивање војних пензија са ванредним усклађивањем за 11,06 од 1. јануара 2008. године, чиме је повређен Закон на штету војних пензионера.

Војни пензионери су то своје право потражили преко надлежних државних и судских органа. Успели су да дођу и до највише судске инстанце. Држава је признала право, али га је смањила за једну трећину, тачније за 4,21%, па су војни пензионери поново оштећени.

Руководство Гр.Орг. Ниша, урадило је више од 12.000 тужби, од утужења до извршења, тиме је уштеђено држави и члановима вишемилionска сума, јер нису морали да иду код адвоката који су од државе наплаћивали велике трошкове парничног поступка.

Пребацавањем пензијско-инвалидског осигурања војних осигураника у надлежност Фонда ПИО, усклађивање пензија се врши по прописима које у довољној мери не поштују особености војне професије“, казао је Јашовић.

Немирење са закидањем права

На основу Закона о начину исплате пензија четири године више од 90 одсто војних пензионера имали су мања месечна прима-

ња. Међутим, по укидању закона окрњени део пензије није враћен корисницима.

Председник УВПС Љубомир Драгањац је у септембру 2022. године упутио писмо председнику државе. Нагласио је да се непрекидно продубљује разлика између плата професионалних припадника Војске Србије и пензионисаних припадника Војске Србије, који су деценијама часно и са успехом обављали значајне и тешке дужности у области одбране земље. Створене су драстичне разлике у висини пензија старешина истог чина и положаја, што се раније није догађало. Стога, УВПС предлаже аутономно уређење пензијског система војних осигураника, тако што би се износ пензије утврђивао у одговарајућем проценту (85%) од износа плате у последњем месецу пред пензионисање, пензије усклађивале са порастом плата у Војсци, а послови пензијског осигурања вратили у делокруг Фонда за СОВО, као што је и било пре 1.1.2008. године, када су донете измене и допуне Закона о Војсци Југославије.

„С бзиром на то да је донет нови Закон о борцима, позивам војне пензионере учеснике у ратним дејствима у бившим републикама и за време ратног стања 1999. године, да дођу у просторије удружења и реше статус борца. Поред решавања статуса борца у нашем удружењу можете попунити захтев за умањење комуналних услуга, добити потврду о бесплатном паркирању за борце и друго.

Бивша градоначелница Ниша донела је одлуку о формирању Савета за рад са борацким удружењима. На седници Савета водили смо разговоре о новим повољности за борце и решавање борацког додатка. За сада смо успели да решимо бесплатно паркирање за борце на одређеном броју паркинга места, која су видно обележена, 20% су умањени рачуни обједињене наплате за воду и изношење смећа, потписан је споразум са здравственим установама да борци имају приоритет приликом здравствених прегледа, остварен је попуст за регистрацију возила код „Дунав осигурања“.

Током године помоћ за 21 члана

Истичем добру вест која је обрадовала и војне пензионере, а то је бесплатни превоз у градском саобраћају града Ниша за све пензионере старије од 65 година, од 1. маја ове године.

Увели смо доделу солидарне помоћи за пензионере чија су примања по члану домаћинства испод 36.338,00 динара, као и за случајеве тешког обољења и елементарних непогода. За ту намену се издваја 40% чланарине. Ми смо једино удружење које 40% чланарине издваја за солидарну помоћ. У минулој години Гл.Од. УВПС у Београду доделио је нашим члановима у Нишу солидарну помоћ за 21 лице у укупном износу од 821.000, динара.“

Мада су војни пензионери као активне старешине купили лично наоружање које су опасивали за време дежурстава, на логоровањима и у ратовима деведесетих година, морају да плаћају порез. Многи чланови тешка срца враћају оружје и кажу: „уместо да се наоружавамо, ми се разоружавамо“.

Главни Одбор УВПС је упутио допис МУП-у, којим тражи да се војни пензионери и припадници органа унутрашњих послова и безбедности ослободе плаћања трошкова за пререгистрацију оружја: уверења о

Захвалница је уручена председнику општине Нишка Бања Душану Живковићу

ПРИЗНАЊА

На скупу су додељена признања Удружења, а онима који нису били присутни, то ће бити учињено накнадно.

Плакета УВПС уручена је потпредседнику Градске организације Небојши Живковићу.

Захвалнице градске организације припале су Драгославу Павловићу, градоначелнику Ниша; Миљану Петровићу, начелнику за друштвене делатности; Душану Живковићу, председнику општине Нишка Бања, Мирославу Марковићу, председнику општине Сврљиг; Јовици Антићу, одборнику општине Нишка Бања, Златку Шемићу, истакнутом члану УВПС; Војном оркестру Ниш, Животи Плавшићу народном гуслару; Бори Јовићу, власнику винарије „Статус“, Сврљиг; Верци и Милораду Радловићу, власницима хотела „ММ Нарцис“, Слађани Јовановић, главној сестри у Војној болници Ниш и Милану Ђокићу, истакнутом члану УВПС.

здравственој способности, свих такси, затим таксе од Суда да се против лица не води кривични поступак, а да се евентуално наплати само издавање новог оружаног листа.

Што се стамбеног обезбеђење тиче, између две Скупштине није било поделе станова из стамбеног фонда МО, па је стање на ранг-листама непромењено. Имајући у виду да су у 2023. години одржани избори на свим нивоима у Србији, Влада је била у техничком мандату и није могла да доноси важне одлуке, што је имало утицаја на решавање стамбеног питања. Из Владе наговештавају да ће до краја године донети одлуку о наставку изградње станова за припаднике снага безбедности, по повољнијим ценама.

Листом против „брзих прстију“

Куповина јефтине станова за припаднике снага безбедности „брзи прсти“ се показала веома лоше, тако да су станове успели да купе и припадници безбедносних снага

са само једном годином радног стажа, а пензионери који нису вични у баратању рачунарима остали су без станова. Након тога је дошло до великог незадовољства пензионера. УВПС је реаговало и указало Влади РС да такозвана куповина станова „брзи прсти“ није добра јер предност треба да имају лица која имају дуги стаж чекања, односно да се врши куповина јефтине станова на основу постојећих ранг-листи. Под притиском УВПС, Влада РС је у августу 2023. године је усвојила нове уредбе о куповини јефтине станова за припаднике снага безбедности. Њима су регулисана три критеријума по којима ће се утврђивати редослед за куповину јефтине станова.

Први критеријум је тај да ће се редослед утврђивати на основу ефективност радног стажа израженог у данима. Други представља тачно време када је извршена пријава електронским путем, а трећи - право приоритета на локацију Београда.

„Предлажемо свима који нису коначно решили стамбено питање да дођу у просторије Удружења, испуне изјаву за куповину тзв. јефтине станова, како би могли да добију потврду која је услов да могу да се пријаве за њихову куповину. То не утиче на статус молбе и ранг-листу, а само ако реше стамбено питање на овај начин, бришу се са ранг-листе.

За пензионере који немају стан и примају увећане трошкове становања, на иницијативу Удружења, повећан је износ за неповратни кредит са 20.000 на 30.000 евра у динарској противвредности. Решавање стамбеног питања на овај начин траје око осам месеци од подношења захтева за неповратни кредит. У Удружењу можете решити све што је везано за стамбену проблематику, почев од молбе за доделу стана, захтева за неповратни кредит, изјаве за куповину стана под повољнијим условима, увећане трошкове становања и друго.

Шта нам је сада највише потребно? Одговор је јасан, то је здравље. Године пролазе, а терет тешког рада и службовања све више стиже. У условима садашњег стања у друштву и здравље је скупо. Наша предност у односу на неке општине је што у нашем граду имамо Војну болницу, са којом имамо такву сарадњу какву нема ниједна градска и општинска организација. Све се решава договором и споразумевањем, а покренули смо многе иницијативе, али нам се на многим правцима појављује препрека - новац.

Ускоро електронски рецепти

Стање у Војној болници Ниш из дан у дан се побољшава, јер држава је почела да осавременује Војну болницу, која је најстарија здравствена институција на југу Србије, јер је формирана пре 145. године. Неопход-

У културно-забавном програму учествовао је и хор „Учитељска лира“

но је да нам болницу ојачају и санитарским кадром. чиме ће и наше потребе бити брже и боље испуњаване.

Често организујемо састанке са управником ВБ Ниш. Тако смо пре неколико дана др Витомир Панчић, председник здравствене комисије УВПС Ниш и ја били на разговор код управника Др Небојше Ђенића. Рекао је да су укинули заказивање прегледа на специјалистичким кабинетима путем телефона. Све се враћа на ранији начин. Специјалиста заказује пацијенту када треба да се јави на контролу. Практична примена Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства е-картон, електронска картица, е-рецепти и друго функционишу у неким срединама у Београду, код нас у Нишу није још почела. Управник нам је рекао да се на томе убрзано ради, те да ће до краја године или до почетка следеће све бити умрежено. Биће умрежени и са цивилним здравством, са којим ћемо, након тога, највероватније склопити уговор, на основу кога ће доктори из цивилног здравства радити операције са нашим докторима у ВБ и обрнуто. Биће реновиране зграде у ВБ, један део ће бити ургентни центар, у коме ћете у једној згради моћи да извршите све прегледе, снимања и све остало што је потребно“, казао је Јашовић.

Речено је и то да ће се у наредном периоду много више обилазити стари, болесни чланове удружења, а то се првенствено односи на председнике месних организација.

Ове године су нишки војни пензионери организовали велики шаховски турнир југоисточне Србије, шест излета и друге активности. Идуће, поред шаховског турнира, планира се организација мини-олимпијаде трећег доба, изложбе слика и скулптура, предавања из здравства, једнодневних спортских и рекреативних активности и друго.

Враћање у Фонд за СОВО

Остварена је веома добра сарадња са градским и општинским структурама, што раније није био случај. Посебно је добра сарадња са општинама Нишка Бања, Палилула и Сврљиг. УВПС у Нишу има проблем што није регистровано у Нишу, него у Београду, па не може да конкурише за пројекте и на тај начин добије помоћ од локалних самоуправа и републике.

Време које долази није баш ружичасто и тражи одрицања и непрекидну активност за остваривање права. Сматра се да је дошло време да се УВПС прилагоди новим условима живота и рада, што подразумева доста труда.

Велики је природни одлив чланова, те у наредном периоду треба много више радити на пријему нових. У последњих годину дана примљена су 43 нова члана.

Главни одбор УВПС је покренуо иницијативу, а и даље ће инсистирати на томе, да се војни пензионери врате тамо где им је место, а то је Министарство одбране и Фонд за СОВО, чиме ће се многи проблеми решити, многе аномалије отклонити, а то ће бити тежак и мукотрпан задатак од кога не треба одустајати.

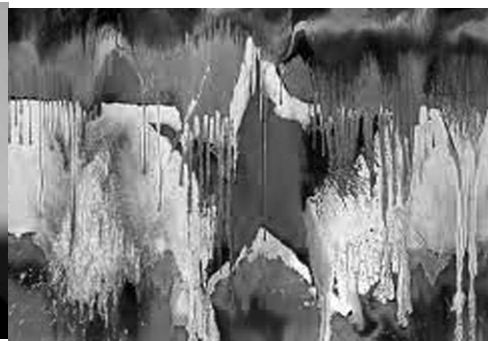
По ко зна који пут поново ће бити покренута, иницијативу да се у Нишу отвори Геронтолошки центар за војне пензионере и чланове њихових породица, јер за то постоје слободни војнограђевински простори.

Од гостију су се јавили за реч: председник Скупштине града Ниша Игор Новаковић и већник Светозар Алексов.

Београд значајан Вашингтону и Бриселу када је у сукобу са Москвом

ЈУГОСЛАВИЈА КАО ПОЛАЗНА ТАЧКА ТРЕЋЕГ СВЕТскоГ РАТА

Како се слом Совјетског Савеза већ могао предвидети, бујице америчког новца више се нису сливале у Београд: све док је Београд био у сукобу са Москвом, био је значајан, сада је то требало да буде другачије. Београдом, остављеном на цедилу, је уместо долара пљуштала ледена киша.

Пише: **ВИЛИ ВИМЕР**, немачки политичар, дугогодишњи посланик Бундестага (ЦДУ), потпредседник Парламентарне скупштине ОЕБС-а и државни секретар за одбрану

Рецепција политичких збивања ће се у великој мери разликовати, ако их неко описује као историчар или као непосредни учесник догађаја. При том је веома значајно да ли је и на ком нивоу је тај догађај био праћен у дужем временском периоду. Тако сам гледао на ову разлику и тако сам је доживео. Могуће је да ће други о овоме имати другачији став.

Тако се, половином деведесетих година, и догодио мој први сусрет са оним што се називало „Југославијом“, када сам у своју бонску канцеларију у Бундестагу позвао на разговор тадашњег отправника послонства Савезне Републике Југославије у Бону, господина Зорана Јеремића. Канцеларија се налазила у једној равној, донекле барокној згради на обали Рајне, која ће следећих година постати место сусрета и разговора са личностима из Београда. Све до сусрета са једним од касније водећих политичара Београда, који је сматрао да је било потребно да ме упуту у војне планове атентата на председника Милошевића.

Разговор са господином Јеремићем није био мој први сусрет са оним што је у ондашње време за нас значила „Југославија“. И данас се добро сећам да је Југославија

током Хладног рата у сваком великом војном маневру НАТО-а била представљена као полазна тачка Трећег светског рата са тадашњим Совјетским Савезом и Варшавским уговором. Како сам 1989. по налогу тадашњег савезног канцелара Кола учествовао у вежби, као министар одбране у вежби у последњем великом маневру НАТО-а *Wintex-Cimex*, познавао сам стратешки значај Југославије у глобалном контексту. (Вили Вимер је био заменик министра одбране СР Немачке, али је у самом маневру НАТО-а добио функцију „Министар у војној вежби“).

Наиме, Југославија је у размишљањима у Бону била нека „врста играчке немачких социјалдемократа“ који нису радо провидели само свој одмор на обали Јадрана. Хришћанске демократе (ЦДУ, ЦСУ) нису се политички много интересовале за Југославију. У време поменутих маневара није се још знало да је у Вашингтону већ била донета одлука да се „раскине љубав“ са Београдом. Како се слом Совјетског Савеза већ могао предвидети, бујице америчког новца више се нису сливале у Београд: све док је Београд био у сукобу са Москвом, био је значајан, сада је то требало да буде другачије. Београдом, остављеном на цедилу, је уместо долара пљуштала ледена киша.

Исто се понашао и Брисел. Када га је Београд молио да му позајми четири милијарде долара да превазиђе тешкоће у привреди, био је хладно одбијен. Брисел се, међутим, уопште није устручавао да

Ратови вођени деведесетих година донели су многе невоље

Рушевине све говоре

разбацује милијарде и милијарде долара кроз прозор за последице ратних сукоба који су уследили.

У разговору са југословенским отпраником послова, господином Јеремићем, открио ми се један другачији проблем у процени Југославије: Ми смо имали друге проблеме, не Балкан. Поновно Уједињење Немачке и оно што је било његова последица могло је сваког часа да нам се обиче о главу. Ко се тада интересовао за Балкан, није имао паметнија посла. Тек много касније смо открили које су све трансатлантске мреже и у коју сврху биле активирани како би се успоставиле везе са Балканом. Па ипак овај представник Београда, упркос врхунској аверзији коју су испољавали пре свега медији, имао је врло љубазну и људски пријатну природу. Оно што је он говорио било је врло разумно, било је у складу са нашим политичким животним околностима и представљало је добру основу да одржимо правац разговора.

Тако је било и приликом нешто каснијег

путовања у Београд председништва Парламентарне скупштине КЕБС-а, коме сам припадао и ја, на разговоре, између осталих и са председником Милошевићем, Западни медији су пенили од гнева када би се његово име само натукнуло. У сваком случају, оно што је он мени рекао било је у складу са свим политичким и правним регулама мени познатог света.

Одмах сам известио савезног канцелара о београдским и бонским разговорима и он је, на очигледно запрепашћење најуже околине, од мене затражио да продубим почетне контакте. До тог тренутка председник Милошевић је за политички Бон био „личност Нула“.

То је требало да се промени, али је морало да се двоструко плати: њу је први платио Хелмут Кол који је представљао препреку рату против Југославије, тако што су многи, чак и чланови самог руководства његове странке, активно радили на томе да он буде поражен на савезним изборима у јесен 1998, како би се формирала влада у складу са америч-

ким интересима и тако придобила за рат. Други, председник Милошевић, платио је својим животом. А, виша цена од ове не може ни да се плати

При томе, немачког савезног канцелара одликовао је један посебан порив, онај према интензивним контактима. Он је желео да у односима према Србима учини све, да његова веза са Москвом по завршетку Хладног рата постане узор и да он, после свега што се догодило у прошлом столећу, отвори ново поглавље историје.

Данас знамо да је наш однос према Москви до те мере урушен, да ћемо веома тешко моћи и да замислимо просперитетну будућност. Сада је

председник Путин тај кога покушавају да сатерају у пошак. Међутим, још пре 24. марта 1999. догодило се оно што нас свом силином тек сада погађа: уклањање Савезне Републике Југославије као покушај спречавања продора руског утицаја од Јадрана све до иза Урала, као и допуштање немачкој армији да учествује у једном успешном рату како би могла да се касније придружи будућим сукобима са циљем да се потисне њена траума из 1945. Наиме, немачке трупе биће потребне да експанзијом на континенту спроводе старе концепте.

Није трајало ни годину дана да се рат против Савезне Републике Југославије из 1999. смести не само у историју, већ - и у будућност, и то на такав начин који нас и накнадно оставља без даха. Наиме, саставак председника и премијера нових источноевропских држава у Братислави показује до које мере су амерички неоконзервативни глобални стратези следили и још увек следе озбиљне намере. Рат против Југославије морао је да се поведе из још једног разлога: да се „исправи“ грешка генерала Ајзенхауера из Другог светског рата. Он је пропустио да на Балкану стационира америчке војнике као противтежу околним совјетским оружаним снагама.

Југославија је била средство за постизање тог циља. Оно што је следило у Братислави било је сценарио за све што се данас оцртава као рат између САД-а и Русије са тежиштем у Украјини и као почетак Трећег светског рата. Русија мора да се отера из Европе било путем нове Гвоздене завесе између Балтичког и Црног мора, било ратом или другим средством и са циљем да се, уколико прилике допусте, на територији данашње Русије успостави мноштво држава. Ретко је неки сценарио, попут овога у Братислави из априла 2000, категорично спроведен, а пут ка томе био је рат против Југославије.

(Превод са немачког: Бранкица Јовановић)

Текст нам је уступио Београдски форум за свет равнoprавних

Србија у Великом рату

КРАЈ РАТА

вијеће Словенаца, Хрвата и Срба, а хрватски сабор је потом прогласио раскид државноправних веза са Аустроугарском. Српска војска је 1. новембра ушла у Београд и одмах, упркос потреби за одмором, из политичких разлога наставила преко

После повратка у своја места наступила је демобилизација

Регент Александар одликовао је 1918. добровољце – припаднике Југословенске дивизије

Слом Русије и нестанак Источног фронта омогућили су Немачкој да концентрише своје снаге на Западном фронту и покуша да офанзивама на њему реши судбину рата, пре доласка америчких трупа у Европу у пресудном броју. Стога су почетком 1918. године погледи српске владе били усмерени ка западу, како у војном тако и у дипломатском погледу. Политичке перспективе, чак и са претпоставком да војне буду повољне, постале су забрањивајуће након изјава водећих савезничких државника које су подразумевале опстанак Аустроугарске. Међутим, до друге половине 1918. године ситуација се из корена изменила. Неуспех немачких офанзива се преобразио у савезничку надмоћ на Западном фронту. Одбијање

или немогућност Аустроугарске да одвоји своју судбину од Немачке, као и све израженија активизација покрета за независност њених многобројних народности, навели су велике савезнике на одлуку да подрже нестанак Хабзбуршке монархије.

Слом Централних сила је убрзала савезничка офанзива на Солунском фронту, која је почела средином септембра. У пробоју фронта је кључну улогу одиграла српска војска, која је наставила да брзо продире ка северу, ослобађајући области окупирани Србије уз помоћ тамошњих устаничких чета. Бугарска је капитулирала већ после две недеље, а Аустроугарска се све више приближавала свом распаду. У Загребу је у октобру образовано Народно

граница предратне Краљевине Србије. Капитулација Немачке је потписана 11. новембра 1918, што се с правом узима као датум завршетка Првог светског рата, али је тај догађај за Србију био сасвим споредан и непримећен. Аустроугарска, главни српски противник, капитулирала је 3. новембра, што је такође било споредно спрам призора њеног нестајања пред очима савременика.

Коначни политички и војни расплет Првог светског рата омогућио је остварење ратног програма који је српска влада прокламовала још децембра 1914. Нишком декларацијом - уједињења Срба, Хрвата и Словенаца. Мада су велике силе практично игнорисале ту декларацију, српска влада је временом имала све више успеха у промоцији идеје уједињења Јужних Словена. У томе је, упркос честим споровима, заједнички деловала са Југословенским одбором, састављеним од хрватских, српских и словеначких политичара и јавних делатника избеглих из Аустроугарске. Највише успеха је југословенски програм имао у демократској Русији, али је са опадањем њене моћи и затим иступањем из рата, српска влада морала да тражи нове путеве за његово остваривање. У тим околностима је почетком лета 1917. одржала конференцију са Југословенским одбором, после које је донета Крфска декларација. У наредном периоду односи српске владе и Југословенског одбора су се заоштравали, а на самом крају рата дошло је, после једног привидног споразума у Женеви, и до коначног разлаза. Развој ситуације на терену је, у

ствари, учинио Југословенски одбор превазиђеним и загребачко Народно вијеће је уместо њега постало кључни фактор уједињења. Оно је формално остварено 1. децембра, када је делегација Народног вијећа у Београду прочитала његову адресу регенту Александру, а он одговорио на њу. Пре тога су скупштине у Новом Саду и Подгорици прогласиле уједињење Баната, Бачке, Барање и Црне Горе са Србијом, уз изражено очекивање да уследи стварање српско-хрватско-словеначке државе.

Југословенски програм није био искључиво, па ни на првом месту, замисао и дело српске владе. Њега су још одушевљеније подржавале српске политичке, интелектуалне и друге елите, које будуће уједињење нису доживљавале као поништење дотадашње државности, већ претежно као њено надограђивање у ширим оквирима. Међу српским политичарима, Никола Пашић је, у ствари, спадао међу опрезније и уздржаније у погледима на стварање југословенске државе. Током рата су се, између српске владе и Југословенског одбора, па и других политичких

ских крајева потпало под мобилизацију. Примера ради, само Француска је имала сличан апсолутни проценат мобилисаних, њој најближа Италија 15,5 одсто, Велика Британија без колонија 12 одсто итд. На овом месту мора се навести и да је сваки шести војник српске војске приликом пробоја Солунског фронта био добровољац из крајева преко Саве, Дунава и Дрине.

У југословенску државу Србија је уградилa огромне жртве. Податак од 1.247.435 изгубљених живота, од чега 402.435 војника и 845.000 цивила, сачињен ради процене ратне штета на Конференцији мира у Паризу, још увек није у потпуности проверен. Тачни подаци о губицима ни до данас нису познати. Постоје неке назнаке. Војни архив је тако пописао имена скоро 282.000 погинулих и умрлих лица. Процене настале на основу анализа броја становника пре и после Првог светског рата говоре да је у старим пределима било 313.500 становника мање, а у целој предратној Србији је недостајало око 525.000 људи. Када се урачуна просечан демографски раст из претходног периода, добија се

У Југословенску државу Србија је уградилa животе 402.435 војника и 845.000 цивила

фактора, испољиле различите концепције у вези са заједничком државом, које су могле нагавестити будуће велике тешкоће. Али пред призором толиког крвопролића са неизвесним исходом, бледели су проблеми будућности. Психолошки је разумљиво да се многим чинило да ће, после победе и уједињења, и у поређењу са њиховим достизањем, све потоње препреке несумњиво бити савладиве. Савременици Првог светског рата нису располагали накнадном памећу будућих покољења, већ искључиво својом.

Из њихове перспективе, уједињење Италије и Немачке, спроведене у другој половини деветнаестог века упркос историјским, регионалним, па и верским разликама, изгледала су као образац који се мора следити, уколико се не жели узводно пливање по реци историје.

Србија је током Великог рата уложила огромне напоре, несразмерно са њеном реалном снагом. До јесени 1915. године она је у рат увела укупно 707.343 војна обвезника. У грубим обрисима, на старе пределе Србије пало је 600.000 (од три милиона становника), док је око 100.000 долазило из области ослобођених после балканских ратова (популације око 1,5 милиона људи). То значи да је близу 20 одсто укупног становништва преткуманов-

процена од преко 1.115.000 људи који би насељавали Србију, у случају да до рата није дошло. По попису становништва 1921. године, такође, мање од четвртине представљали су радно способни мушкарци, од којих је огроман број био са мањим или већим степеном инвалидитета.

Из данашње историјске перспективе делује да Србија није исправно искористила резултате победе у Првом светском рату. Формирање југословенске државе 1918. изгледало је као остварење националног програма, будући да су се готово сви Срби нашли у једној држави. Догађаји из времена Другог светског рата, нарочито страдање у Независној Држави Хрватској, као и ратови деведесетих, показали су да мисао о заједништву и држава Срба, Хрвата и Словенаца у нису изграђени на добрим темељима. Данас, као на почетку 20. века, српски народ је расцепкан у више држава. Каже се да мали народи ретко добијају шансу, као Србија 1918. године. Да ли ће српски, ипак, имати још неку и како правилно да је искористи право је питање које се може поставити на годишњицу завршетка Првог светског рата.

Извор: *Политика*

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у септембру 2024.године

ЈЕСЕЊИ ПРИХОД

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Изврши одбор Удружења војних пензионера Србије је на седници одржаној 4. октобра 2024. године, размотрио захтеве достављене у септембру 2024. године и донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника, ОпОр Нови Сад АА: 33.000,00 – по члану 23.350,00 динара;
ОпОр Зрењанин СН: 33.000,00 – по члану 20.312,55 динара;
ОпОр Врање ПБ: 48.000,00 – по члану 16.285,13 динара;
ОпОр Ниш ЂВ: 40.000,00 – по члану 21.456,77 динара;
ОпОр Земун ДВ: 40.000,00 – по члану 23.213,23 динара;
ОпОр Пожега ДН: 45.000,00 – по члану 22.243,73 динара;

Б) Здравствено збрињавање

ОпОр Суботица СЈ: 30.000
ОпОр Ниш ВЉ: 20.000
ОпОр Ниш БС: 20.000
ОпОр Ниш МО: 25.000
ОпОр Суботица ЛЕ: 30.000
ОпОр Вождовац КВ: 30.000

Новчана средства биће су уплаћена на текуће рачуне 4. октобра 2024. године. Захтеви који буду достављени од 1. октобра до 31. октобра 2024. године, биће решавани почетком новембра 2024. године. Нема нерешених захтева.

Извршни одбор

Вакцинација против сезонског грипа

ПОТРЕБНА ИМУНИЗАЦИЈА

Вакцинација против сезонског грипа за војне осигуранике почела је 1. новембра 2024. године у војноздравственим установама и јединицама ВС. Биће вакцинисани војни пензионери, чланови породица и друге категорије војних осигураника.

Сви они који се одлуче на вакцинацију треба најпре да се јаве изабраном лекару, од кога ће добити налог за вакцинацију.

Седница Скупштине Градске организације
УВП Крушевац

ГОДИНА ДОБРИХ РЕЗУЛТАТА

У сали дидактичког кабинета, у крушевачкој касарни „Цар Лазар“, 3. октобра одржана је седница годишње Скупштине УВПС Крушевац, на којој су сумирани резултати рада за протекли једногодишњи период и одређени задаци за наредни период.

Скупштину је отворио председник Градске организације Душан Самарџић и том приликом поздравио госте: председника Извршног одбора ГО УВПС Зорана Вучковића, начелника за послове за војним осигурањима Крушевац мајора Петра Карајовића, представника Градске организације РВС Слобода-

на Лазића и повереника за општине Брус, Варварин и Тишевац.

Минутом ћутања одата је пошта преминулим члановима Удружења од претходне до ове скупштине.

Подносећи извештај за претходни једногодишњи период, председник Самарџић је веома сажето представио бројне активности. Тежиште рада ГрОд УВП Крушевац било је усмерено на реализацију задатака из домена статусних, социјалних и здравствених проблема, као и пружању помоћи КВП на остваривању права која им по важним прописима припадају. Гово-

рећи о проблемима који су битно утицали на статус војних пензионера у остваривању права из области пензијског и инвалидског осигурања, као и стамбеног обезбеђења, председник ГрОд је посебно нагласио мере које Главни одбор УВПС предузима на плану очувања војнопензионог система и заштити права КВП, утврђене Уставом и законима.

У даљем излагању председник Самарџић је таксативно навео главне активности за протекли период: обилазак старих и болесних од стране здравствене комисије; обезбеђења солидарна помоћ за КВП у износу од 210.000 динара; учешће на манифестацијама поводом значајних датума из историје са полагањем венаца за Дан победе, Видовдан, Дан почетка агресије НАТО-а, Дан ослобођења и слично; учешће у обележавању Дана јединице и служби у Гарнизону, као и у раду сродних организација, које делују у Крушевцу; дружење чланова Удружења, информисање чланства и друго.

Општи је закључак да је било прилично активности, да се оне не би могли реализовати без изузетне помоћи и сарадње Команде Гарнизона, Центра АБХО, 246. б АБХО, Гарнизонске амбуланте – Одељења за

здравствену заштиту, 4. групе Фонда за СОВО, чланова Градског одбора и повереника.

Тренд урушавања војног здравства и поред сталног укачивања УВПС надлежним органима, наставља се и даље. Здравствена заштита војних осигураника оптерећена је неогдговарајућим квалитетом пружених услуга, пре свега на примарном нивоу. Дуго се чека на заказивање специјалистичких прегледа и хируршке захвате.

Стање у погледу стамбеног обезбеђења војних пензионера није побољшано. И даље је веома алармантно и неизвесно када ће више хиљада КВП решити своје стамбено питање и када ће се једном броју стамбених интересената решити агонија чекања на кров над главом. Најављена стамбена изградња за припаднике безбедносног сектора је на почетку. Због тога у УВПС апелују да надлежни државни органи предузму све потребне мере да се процес убрза и тако остваре планови станоградње.

Поводом 31. годишњице од формирања Удружења војних пензионера Србије додељена су признања. Захвалнице Градске организације УВП Крушевац додељене су Зорици Јовановић и Миливоју Црномарковићу, члановима наше организације.

Након ове свечаности, настављено је дружење гостију, чланова Одбора и чланова Градске организације уз организован ручак.

мр Александар Симоновски

Свечана седница посвећене 30. годишњици УВПС Врање

УРУЧЕНА ПРИЗНАЊА

У Врању је 25. октобра одржана свечана седница поводом обележавања тридесет година од формирања УВП Врање. Скуп је одржан у сали војничког ресторана у касарни 1. пешадијски пук Књаз Милош Велики. Седници је присуствовало 75 чланова и гостију.

Председник УВП Врање Радош Павловић отворио је седницу и пригодним говором подсетио на рад Удружења у минутих тридесет година, као и на дан од пре 159 година, када су Законом о устројству војске, одлуком књаза Михаила Обреновића, уведене војне пензије. Председник је на почетку излагања поздравио госте: заменика команданта 4. бригаде пуковника Миодрага Младеновића, директора Фонда ПИО у Врању Срђана Декића, начелника Центра Министарства одбране Врање потпуковника Игора Милановића, директорку Поштанске штедионице у Врању Весну Михајловић, председника СУБНОР Врање Зорана Лубуру, председницу Удружење потомака ратника ослободилачких ратова Србије до 1920. године Оливеру Ђорђевић, председника УВП Лесковац Мићу Ђапу, председника Удружења пензионера Врања Стојчета Павловића, директора „Дунав осигурања“ Врања Бобана Костића, председника Удружења маке-

донске заједнице Пчињског округа „Гоце Делчев“ Пецу Ристеског.

Јубиларна Повеља УВПС уручена је Новици Димитријевићу, а Плакета УВПС - Дому војске Србије у Врању.

После седнице, председник Радош Павловић присутне је позвао да посете Спомен-собу 4. бригаде, након чега је организовано дружење уз свечани ручак.

С. Ђорђевић

Медија центар „Одбрана“ Управе за односе са јавношћу Министарства одбране, на 67. Међународном београдском сајму књига, наставио је традицију представљања својих издања. Реномирани војни издавач за љубитеље писане речи припремио је богат и тематски разноврсан издавачки програм који је представио на традиционално веома посећеним промоцијама на којима су говорили бројни аутори.

У знаку слогана „Реч је слободна посетиоци штанда Министарства одбране и Војске Србије, смештеног у Хали 1, имали су прилику да, осим стручно профилисане литературе из области војне технике и уџбеника за потребе Универзитета одбране, пронађу и велики број књига намењених широј читалачкој публици. О 22 нова издања из различитих едиција, које обухватају историју, геополитику, војну технику и публицистику, осим представника издавача, говорили су и аутори и рецензенти.

На 67. Међународном београдском сајму учествовало је више од 400 издавача, а Медија центар „Одбрана“, као једини издавач из система одбране, осим нових издања, представио је и каталог Уметничке збирке Дома Војске Србије, као и део штампаног материјала који је пратио изложбене поставке у галеријском простору Дома Војске Србије.

Војнофилмски центар „Застава филм“ свакодневно је на штанду Министарства одбране и Војске Србије приказивао најзначајнија филмска остварења из сопствене продукције, а у оквиру промоције делова система одбране представио се и Универзитет одбране.

Студија као део дуга

На штанду МО и ВС је, у току другог сајамског дана, промовисана монографија „Војна служба безбедности и војна полиција (1944–2024)“, којој је присуствовао начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић. Програм је водио уредник издања потпуковник Владимир Почуч, а о књизи су говорили аутори др Тодор Петковић, генерал-мајор у пензији и пуковник у пензији Благоје Љубисављевић, као и рецензент проф. др Радомир Милашиновић.

Ова, по начину израде и композиције, пионирска књига, објављена је у едицији „Монографије“ Редакције „Војна књига“ и представља несумњив допринос у истраживању система безбедности на нашим просторима. С јасном улогом у развоју оружаних и војнополицијских снага у Југославији, војна служба безбедности дуго остаје под велом тајне, јер њена делатност захтева искључивање јавности. Међутим, систематичним радом на архивској грађи и реализацијом великог броја експертских интервјуа, аутори успевају да стечена знања обједине у јединствен текст о улози војне безбедности и њених институција у оружаним снагама.

Један од аутора, др Тодор Петковић, на почетку излагања, објаснио је везу Удружења и промовисане монографије, користећи се претпоставком да ће ова „студија представљати испуњење дела дуга према свим припадницима служби безбедности и војне полиције који су уложили своје животе у одбрани отаџбине, као и свима онима који су, као припадници службе у наведеном историјском периоду бранили и штитили своју војску, државу и народ“.

Министарство одбране и Војска Србије на 67. Међународном београдском сајму књига

ДОПРИНОС ВОЈНОЈ МИСЛИ

Диплому за допринос култури и културном наслеђу Републике Србије Медија центар „Одбрана“ је добио за монографију посвећену историјату и раду Галерије Дома Војске Србије која је у претходној години обележила 70 година постојања. Ауторка монографије је Јелена Кнежевић, начелник Галерије Дома Војске Србије, и музејски саветник.

Откривајући садржај монографије, консултовањем историјских чињеница о улози службе безбедности у дејствима Другог светског рата и послератног периода, генерал-мајор у пензији, Тодор Петковић који је цео радни век провео у војној служби безбедности, признаје да се одређена теоријска концепција није могла избећи у писању, али да ова студија, као заокружен пројекат, читаоцима нуди нов и оригинални приступ у анализи геополитичких проблема из нашег окружења.

Слојевито дело

Пуковник у пензији Благоје Љубисављевић истакао је велико задовољство што се промоција одржава на дан када је пре 80 година ослобођен Београд, али и основана прва служба безбедности. Тиме је, како наводи, најављено стварање нове Југославије, чију је судбину поделила и служба безбедности.

Трећи дан 67. Међународног београдског сајма књига прошао је у знаку промоција нових издања из едиције „Геополитика“ и „Фокус“ Медија центра „Одбрана“. О књизи „Сукоб ниског интензитета“, издатог у оквиру едиције „Геополитика“, говорили су поред уредника издања, др Александре Пећинар, аутор др Небојша Вуковић и научни саветник на Институту за међународну привреду.

Уредник издања др Александра Пећинар уверена је да је др Небојша Вуковић успео да на основу међународних извора створи једно слојевито дело које ће остати забележено у издаваштву Медија центра „Одбрана“.

У књизи је обрађен настанак и развој доктрине сукоба ниског интензитета која је рођена и концептирана у оквиру оружаних снага Сједињених Америчких Држава, осамдесетих година прошлог века, али која је у данашње време еволуирала у форми хибридног рата.

О књигама „Западни Балкан у раљама небезбедности“ и „Вештачка интелигенција“ говорили су поред мр Снежане Ђокић, уредника у Одељењу за издавачку делатност Медија центра „Одбрана“ и аутори, пуковник др Милован Суботић и научни сарадник у Институту за политичке студије, Ивана Лукнар.

Критичка студија „Западни Балкан у раљама небезбедности“ изашла је као резултат истраживања на пројекту „Безбедности изазови земаља Западног Балкана у европској безбедносној парадигми“ под покровитељством Института за стратегијска истраживања Универзитета одбране, с крајњим циљем да се испитају технике

манипулација идентитетским разликама, помоћу којих се перманентно одржава стање нестабилности. На примеру ратова из деведесетих година прошлог века демонстрира се утицај различитих идентитетских обележја.

Вештачка интелигенција

Уредник издања мр Снежана Ђокић подсетила је публику да се аутор студије „Западни Балкан у раљама небезбедности“, пуковник Суботић, у овој књизи наставља бавити истраживањем балканских немира, суверено владајући тематиком безбедности Балкана. У покушају да дође до решења загонетке назване „Западни Балкан“, он је провлачи кроз сплет разноврсних појмова.

Представљена кроз призму несигурности и злоупотребе савремених технологија „Вештачка интелигенција“ је значајна књига за епоху у којој живимо. Одговор на питање „да ли можемо веровати свему што видимо на интернету“ може одредити даљи технолошки развој, али и правац развоја човечанства. Природа вештачке интелигенције револуционарно мења наш свет и мишљења о њој су крајње подељени, и зато њена употреба мора задовољити обе стране, како би се на најфикаснији начин правно и етички уредила.

Најављујући ауторку, Снежана Ђокић, у свом излагању наводи да се у књизи разматра шта се дешава када се свет суочи са технологијом чије невероватне могућности постају фактор ризика и извор застрашујућих непознаница. Утицај вештачке интелигенције на глобализацију постао је несумњив у друштвено – политичком контексту, најављујући нову индустријску револуцију.

О књигама „Витезови цара Уроша“ и „Век војних ознака у Србији 1845–1945“, разговор са ауторима Бошком Антићем, Петром Јордановим и Душаном Бабцем водила је др Александра Пећинар, уредник у Редакцији „Војна књига“ Медија центра „Одбрана“.

Публикација „Витезови цара Уроша“ представља сведочанство о дејствима 243. механизоване бригаде на подручју Косова и Метохије. Састављена у хронолошком кључу, ова књига прати развој људске судбине од очекивања агресије до њене разорне моћи и тешких последица за нашу земљу.

Уредница издања др Александра Пећинар упознала је слушаоце са геополитичким контекстом дешавања у којима је учествовао Приштински корпус Треће армије Војске Југославије, с примарним задатком да штити државну границу, бранећи територијални интегритет земље.

Штанд војног издавача био је веома посећен

Век војних ознака

Бошко Антић, контраадмирал у пензији, као непосредни учесник дешавања одлучио је да искористи документ која је користио у припреми ратног дневника генерала Павковића не би ли у најбољем светлу приказао јединицу која је у одлучујућим борбеним дејствима превагнула својим квалитетима. Најбољи квалитет, по његовом мишљењу, јесте документарност, односно сведочанства учесника у рату.

„Књига је назив добила по цару Урошу који је главни град имао у Неродимљу, оставши у сенци старијих Немањића. Касарна 243. механизоване бригаде била је у близини његовог дворца“, открио нам је контраадмирал Антић.

Аутор „Век војних ознака у Србији 1845-1945“, Душан Бабац, дугогодишњи је сарадник Медија центра „Одбрана“ за који је публиковао књиге с темом учешћа српске војске у ратовима за ослобођење 1876-1918. године. Кроз своју библиографију показује изврсно знање о историји наших оружаних снага, а његова последња монографија представља прави бисер за љубитеље војне старине и антикварних обележја. Рекао је да монографија прати стогодишњи период униформисања српске војске, и да њено означавање има узоре у европским земљама. Делови униформе српске војске постали су делови народне ношње, и као део националног визуелног идентитета постали јединствени случај у свету.

Промоција књиге „Соколови поломљених крила“ реализована је сигурним наступом уреднице мр Снежане Ђокић, која нас је подсетила на идејну замисао едиције „Сведок“, којом Медија центар „Одбрана“ наставља да развија „културу сећања“ на велике тренутке савремене историје.

Уз тезу да је реч о крајње необичној прози, књига је уједно и ода жртвама палим 1999. године. Потпуковник Владимир Почуч, уредник у Редакцији „Војна књига“ читањем одабраних делова књиге настојао је да публици што више приближи емотивну боју догађаја о којима ће се тек читати и разговарати.

Тематски се настављајући на претходно промовисано издање, уследио је приказ издања у форми компакт диска „Пали су непобеђени“ који су приредили Добрила Копривица и Иван Крвавац. На више од 1.100 страна ово издање доноси основне информације о погинулим браниоцима отаџбине 1990-1999. године. У ту сврху

Удружење породица палих бораца у ратовима 90-их година Републике Србије као покровитељ овог истраживања сачинило је базу података за 5.775 погинулих припадника оружаних снага.

Пали непобеђени

Добрила Копривица као председник Удружења породица палих бораца 90-их година Републике Србије открила је коме је посвећен рад на овом пројекту.

„Пали су непобеђени“ посвећено је неговању успомена на борце погинуле у ратовима од 1990. до 1999. године, на простору бивше Југославије. Онима који су несобично дали своје младе животе за одбрану своје отаџбине, за правду и слободу српског народа и других народа који са њим живе у пријатељству и слози.“

Јако важан документ за систем одбране, „Бела књига одбране Републике Србије“ промовисали су у име Редакције „Војна књига“ потпуковник Владимир Почуч, у име групе приређивача пуковник др Дејан Стојковић, начелник Управе за стратегијско планирање Сектора за политику одбране Министарства одбране, а разговор о књизи присуствовали су потпуковник у пензији Благо Радовић и проф. др Станислав Стојановић, дугогодишњи наставник на Војној академији и научни радник Института за стратегијска истраживања Универзитета одбране.

Потпуковник Владимир Почуч навео је да су извесне промене у стратегијском окружењу наше земље од објављивања претходне „Беле књиге одбране“ 2011. године до данас, као и резултати остварени у том периоду, условили потребу да се публикује нов документ, који ће најширој домаћој и светској јавности приказати стање и пројекције развоја у области одбране Републике Србије. Одредница „бела“ упућује на чињеницу да су сви њени садржаји објективни и веродостојни, а доступни јавности.

Бела књига одбране

Говорећи о садржајима и диметима „Беле књиге одбране Републике Србије“ пуковник Стојковић је истакао да је ово време право за објављивање новог стратешког документа, који ће на отворен и транспарентан начин приказати основна опредељења политике одбране и основна достигнућа система одбране.

„Када је реч о политици одбране, у ‘Белој књизи’ је истакнуто опредељење да Репу-

блика Србија тежи да очува своју слободу, независност, територијалну целовитост и безбедност својих грађана. Међутим, поред бриге за безбедност својих грађана, Република Србија је опредељена да допринеси миру и стабилности како у региону, тако и у свету. Иако је у актуелном геополитичком контексту војна неутралност једна упитна категорија, Република Србија остаје чврсто опредељена да буде војно неутрална земља“, нагласио је пуковник Стојковић.

Уследила је промоција новог издања у оквиру едиције „Монографије“, „Српски топкраљ бојишта“. Причу о освајању домаће производње артиљеријског наоружања од почетка Првог српског устанка до битке на Сливници, приближала нам је уредница издања Мирјана Сандић, поред које су у сали за промоције штанда Министарства одбране и Војске Србије присуствовали аутор Бранко Богдановић и рецензент Милић Милићевић.

Уоквиравајући концепцију монографије око одреднице „континуитет“, рецензент Милићевић подсетио нас је да су Наполеонови ратови, иако су, по неким аналитичарима, вођени старомодним начином, ипак добијани топовима. Још од Првог српског устанка устаничке вође су схватиле неопходност домаће производње артиљеријског наоружања, а први озбиљнији корак у том правцу везује се за 1837. годину, у време владавине кнеза Милоша. Уследило је, затим, отварање крагујевачке тополинице, чији је рад најавио индустријски преображај тада кнежевине Србије.

Битка за Кошаре

У ауторском предговору књиге „Лековито биље у служби здравља“ константована је глобална потреба да се коришћењем плодова природе спроводи медицинска нега и лечење, али и савремени тренд да се друштво, услед замора и немогућности у коришћењу синтетских лекова враћа фитотерапији.

Мирјана Сандић подсетила је да се међу првима који је писао о лечењу лековитим биљкама наводи име Васе Пелагића, средином 19. века, а да његово занимање за ову грану медицине, у 20. веку, својим радом продужава проф. др академик Јован Туцаков. Сумирајући основну поруку ове књиге закључила је да је књига „Лековите биље у служби здравља“ једно од првих издања у нашем веку достојно да настави пут великих дела.

Износиће садржај у кратким цртама, Мирјана Сандић каже да је у књизи „Битка за Кошаре“ забележено 35 изјава припадника 53. граничног батаљона, 125. моторизоване бригаде и 63. падобранске бригаде, о дешавањима у којима је животе изгубило 108 људи, док су у књизи „Битка за Паштрик“ објављене изјаве 18 припадника 549. моторизоване бригаде, 55. граничног батаљона и других делова јединица Приштинског корпуса Војске Југославије, посвећене успоменама на 87 изгубљених живота. Приређивач записа Раденко Мутавић, као некадашњи руководилац у Медија центра „Одбрана“, открио је који су разлози стајали иза покретања едиције „Ратник“ у којој су нашла књиге „Битка за Кошаре“ и „Битка за Паштрик“:

Медија центар „Одбрана“

Пет година од откривања велелепног споменика у Поточићу

ВЕЛИКА ДЕЛА СУ ВЕЧНА

Заједнички снимак пред велелепним спомеником

У топличком селу Поточић, недалеко од Прокупља, 31. октобра организована је комеморативна свечаност поводом петогодишњице откривања Спомен-чесме са гранитним спомеником на коме су уклесана имена 124 мештана у Првом, Другом и ратовима из деведесетих година прошлог века. На црвеном споменику, који симболизује крв пролиvenu за слободу отаџбине, споменику ширине пет и висине пет метара су још уклесани грб Краљевине Југославије, српска рамонда, звезда петокрака и часни крст. При врху је икона Светог Јована, најчешће славе Поточићана.

На Спомен-чесму су најпре положени венци СУБНОР-а Србије, Савеза потомака и Ратомира Тимотијевића Тима, добротвора који је личним средствима саградио овај споменик и његов је ктитор.

Локални свештеници одржали су помен пострадалим мештанима поточића у минулим ратовима.

Скupu су сеобратили Ратомир Тимотијевић Тим, Данијела Ристић, у име мештана Поточића, Анђелко Милићевић, члан Председништва СУБНОР-а Србије, потпуковник Борко Бућковић, у име Команде Копнене војске, генерал Милош Ђошан, потпредседник Клуба генерала и адмирала Србије и пуковник Звонимир Пешић, један од заслужних за изградњу овог спомен-комплекс.

Обраћајући се присутнима Ратомир Тимотијевић је подсетио да су предивни стихови пуковника Станоја Јовановића: „Клањамо се сенима храбрих,/ пркосу смрти и тешких рана,/ загледа ни у мајку Србију,/ од Цера до Крфа и Кајмакчаланана видљиви само на овом

Генерал-мајор у пензији Милош Ђошан и Ратомир Тимотијевић

споменику, јер су писани наменски. Навео је да је пре више од двадесет година хтео недалеко од споменика да сагради цркву и да је темеље осветљао тадашњи владика нишки, а потоњи патријарх српски господин Иринеј. Међутим, ускоградност двојице мештана учинила је да градња не буде настављена. Онда је, проучавајући историју свога краја, Тимотијевић одлучио да поправи чесму у центру села коју је саградио његов деда и надгради велелепни споменик пострадалим мештанима у свим ратовима вођеним током 20. века. Речено је и учињено уз присуство високих звани-

ца Републике Србије и локалних органа пре пет година.

Данијела Ристић је у име Поточићана казала да се нада да ће се већ од идуће године, на овај дан, долазити асфалтираним путем, достојним 21. веку. Наиме, каљави макадамски пут из села је отерао многе мештане у потрази трбухом за хлебом широм Србије и у друге земље света. Према последњем попису Поточић има само 231 становника. Оваква дела, нагласила је, праве се за будућност.

Обраћајући се окупљенима генерал Милош Ђошан пренео је поздраве Клуба генерала и адмирала Србије и бораца 52. артиљеријско-ракетне бригаде ПВО, чији су припадници већином били из Топлице. Захвалио је свима што су дошли да се спомену сви јунаци. Захвалио је Тимотијевићу што брижљиво негују традицију, сећање и памћење на градитеље славне историје.

Члан Председништва СУБНОР-а Србије пуковник Анђелко Милићевић пренео је поздраве председника генерала Видосава Ковачевића. Навео је да та организације броји око 120.000 чланова. Подсетио је на страдања Срба у логору Црвени Крст. На Бубњу изнад Ниша лежи између 10.000 и 12.000 наших сународника. Три песнице симболизују отпор окупатору и жудњу за слободом. Истакао је да где год путује по Србији приповеда о јединственом споменику у Србији, где су грб Краљевине и звезда петокрака на истом месту. Уједно прича и о ктитору споменика и да би добро било да се настави градња цркве.

Потпуковник Борко Бућковић је пренео поздраве генерала Симовића, који због обавеза није могао да присуствује свечаности.

У оквиру културно-уметничког програма Ивана Ђурковић надахнуто је рецитовала своју „Опоминићу песму“. Посвећена је старом добу, где се поштује огњиште.

О мукама мајки, жена, сестара, по тексту Небојше Озимића, монолог је веома емотивно је казивала глумица Марије Окичић.

Вокални солиста баритон Иво Стојановић отпевао је песму „Пукни зоро“.

Вајар Чедомир Ристић, који је пројектовао споменик, поклатио је рељеф Ратомитру Тимотијевићу Тиму са његовим ликом. Том приликом казао је да постоје много веће вредности од новца, да су ретки људикао што је ктитор споменика. Похвалио је његову храброст и упорност.

Генерал Милош Ђошан поклатио је Ратомиру Тимотијевићу књигу „Војска Југославије у одбрамбеном рату 1999. године“, чији су аутори истакнути команданти и носиоци високих војних функција у одбрани земље.

Тимотијевић је, на крају свечаности, предложио да се искористи простор 36 пута 12 метара, асфалтираи да се тамо подигну један кош, мала статура за фудбалску викторију малишана и четири дечје справе за игру.

Излет Новосађана у Соко Бању

ТАЈНЕ ПЛАНИНЕ РТАЊ

Градски одбор УВПС Нови Сад организовао је тродневни излет у Сокобању, а у току путовања чланови су посетили смо Манасију, Ресавску пећину, излетишта и град Сокобању, светилиште или врело на Ртњу и вилу породице Минх. Забележено је велико интересовање, али је места било за 62 особе, због недовољног смештаја у хотелу „Моравица“.

Након убичајеног пребројавања, саопштења плана излета и путовања аутопутем преко Свилајнца и Деспотовца, излетишници су стигли у величанствени манастир Манасија, који је раније имао назив Ресавица.

Манастир Манасија је један од најзначајнијих споменика српске средњовековне културе. Задужбина је деспота Стефана Лазаревића, а грађен је од 1407. до 1418. године. Манастирска црква је посвећена Светој Тројици. Цео комплекс је опасан великим зидовима, са 11 кула, а служили су за одбрану. Истицале се донжон кула, познатија као деспотова кула. Током радова откривени су земни остаци и након анализа установљено је да припадају деспоту Стефану, сину кнеза Лазара. Стефан је изненада преминуо 1427. у лову код Главице (Крагујевац) од срчаног удара. После Стефана у манастир долази Ђурађ Бранковић.

Између брда и планина, препуних зеленила, указало се улаз у Ресавску пећину. Срчане тегобе и страх од затвореног простора, спречили су појединце да уђу дубље у пећину.

Ресавска пећина се убраја у највеће и најлепше. То је вишеспратни спелеолошки објект, испитаним каналима око 400 м и висинском разликом од 30 м. Стаза је дуга 402 метра, а дужина Ресавске пећине је 2.800 м. Од 1972. године је отворена за туристичке посете. Преко Сењских рудника настањен је пут за Ђуприју и даље за Сокобању. Тужно је било гледати напуштене, запуштене и затворене руднике и куће поред пута.

Након Бованске клисуре, појавила се Сокобања, град од око 8.900 становника, а општина укупно око 18.500 становника.

Вечера, шетња и одмор на посебном ваздуху богатом кисеоником, допринели су да се умор од пута заборави. Наредног дана посећен је део излетишта и центар града. Парк Бањица, водопад „Рипалка“, турски хамам, парк Лептерија и утврђење Сокоград, само су део садржаја у Сокобањи. Било је довољно слободног времена да свако по својој жељи проведе дан и вече.

Повратак у Нови Сад је водио преко планине Ртањ, која припада карпатским планинама, а највиши врх Шиљак (1565м) представља природни феномен крашког рељефа. Ртањ је чувен и по афродизијачкој трави од које се прави чувени ртањски чај. Све донедавно биле су организоване бербе ртањског трава за чај, али одскора је на снази забрана брања, зато што је забрињавајуће проређен.

У подножју Ртња, у насељу Ртањ, налази се интересантна туристичка атракција „Светилиште“ или Врело, извор енергије. Место је елипсастиг облика и посећује га велики број туриста. Поред „Светилишта“ постављена је мермерна пирамида, а место је открио инжењер Јован Давидовић. Испитивања су показала да на Ртњу постоје сталне промене енергетског поља. Према тврдњама овог научника, врх планине Шиљак „упија“ позитивну енергију, док „Светилиште“ (Врело) „зрачи“ позитивну енергију. Постоји веровање да се у Врелу могу излечити многе болести и да су се својевремено овде лечили римски легионари. Након предавања водича Милана Ковановића, цела група је боравила 20 минута поред пирамиде у обележеном простору, очекујући позитивну енергију. Да ли су зрачења утицаја, то не знамо, али је очигледно да су сви били расположенији и веселији.

Историја планине Ртањ везана је за причу једне богате јеврејске породице Минх. Породица се доселила због проблема са туберкулозом и отворила рудник каменог угља. За запослене у руднику, породица Минх је обезбедила станове, отворила школе, амбуланте, први биоскоп, електричну централу. Јухас Минх је наводно извршио самоубиство у Београ-

ду, када је од продаје угља куповао пшеницу за раднике. Његова браћа и супруга Грета су преузели руковођење рудником. Поред виле, Грета је изградила велики ружичњак, са различитим врстама ружа. У част супруга, Грета је саградила црквицу - капелу на врху планине Ртањ. Освећена је 1936. године, а градило ју је 1.000 радника. Нажалост, капела је срушена 1992. године, због трагања за давно скривеним благом. Данас су тамо само остаци капеле

Одмор и ручак у „Моравским конацима“ поред Велике Планае, протекли су у разговору о свему виђеном, са закључком да се у Сокобању треба вратити на десетак дана.

Милан Бајић

Сусрет бораца 243. бригаде

ФОРМИРАНО НОВО УДРУЖЕЊЕ

У Нишу је 26. октобра одржан други сусрет бораца 243. механизоване бригаде. Окупљање је било код Храма Светог Василија Острошког, у чијој крипти су плоче са именима погинулих бораца 1999. године. После литургије положено је цвеће на за то предвиђено место.

У Дому Војске приказан је документарни филм „Портрет 243. механизоване бригаде,“ чији је сценарио написао ратни начелник Штаба Бригаде генерал-мајор Драган Колунџија, а потом је представљена књига „Витезови цара Уроша - 243. механизована бригада“, аутора Бошка Антића и Петра Јорданова.

Скуп је поздравио генерал-пуковник Владимир Лазаревић, ратни командант легендарног Приштинског корпуса и начелник Генералштаба генерал Милан Мојсиловић, ратни оперативац те бригаде.

Предложено је и усвојено формирање Удружења 243. механизоване бригаде, као и иницијативног одбора, на чијем је челу ратни командант бригаде генерал-мајор Крсман Јелић.

Растанак је завршен речима „Видимо се поново“.

У походе западном Срему

ПРАЗНИК ЗА ОЧИ

Градског одбора УВПС из Новог Сада недавно је реализовао излет у Срем. Планом путовања обухваћене су три дестинације.

Музеј Сремског фронта се налази на 106. километру од Београда према Загребу. Спомен-парк „Сремски Фронт“ знаменито је место код села Адашевци у општини Шид. На том простору, током ратних 1944. и 1945.

образован је Сремски фронт.

Спомен-парк „Сремски Фронт“ сачињен је од три целине, Сабиралишта са 70 вертикалних подзида, у које су уграђене плоче са називима свих јединица што су учествовале у борбама на Сремском фронту и три рељефа, на којима је приказан распоред наших и непријатељских одбрамбених линија.

У Алеји части је исписано 15.000 имена палих бораца Југословенске, Црвене и Бугарске армије.

Музеј садржи скулптуре од гипса које је урадио Јован Солдатовић, и посматрају се уз звучне и светлосне ефекте.

По завршетку посете музеју, војни пензионери су се упутили у Војну установу „Моровић“, зарад обиласка комплекса. Посета је искоришћена за боравак у природи и шетњу кроз густе шуме западног Срема, у склопу комплекса, а и за упознавање биљног и животињских света.

Организован је ручак уз неизбежни паприкаш од дивљачи.

Посебна атракција била је посета резервату природе „Засавица“, који се налази на непрегледном и нетакнутом простору између река Саве и Дрине. Аутохтоне врсте домаћих животиња, попут брдског балканског коња, балканско магаре, мангулица, подолско говече, балканска коза и др. изазвали су интересовање учесника, а уз вођење стручног лица бродом обишли су и упознали се са воденим светом као што су дабар, разне врсте птица и гмизаваца и других речних животињских и биљних врста.

М. Бајић

Белешка са скупа војних ветерана из Пуле

ЧВРСТЕ НИТИ ДРУГАРСТВА

Група старешина ЈНА из гарнизона Пула, сада пензионера и војних ветерана 139. гардијске бригаде морнаричке пешадије (ВП 9030 Бриони) 5. војнопоморског сектора ВПО, окупиле се други пут ове године у Београду на међусобно виђење и дружење.

Од растанка из предратног периода и првих година сецесионистичког и грађанског рата на простору бивше СФРЈ, протекло је доста дуг животни период сваког појединца ове групе. Окупљање бивших вршним војних професионалаца после тако дугог временског периода прилика је да се сретну, виде, поздраве и информишу о свим занимљивим тренуцима из породичног живота и службених активности.

Бивше колеге су се окупиле 1. марта и 19. октобра 2024. године у ресторану „Кнежев лад“ на Топчидеру. Скуповима су присуствовали пензионисани: генерал-мајор Војске Р. Српске Петар Млађеновић из Бијељине,

не, пуковници Велизар Јовановић, Радивоје Живковић и Војислав Зелић из Београда, капетан Милутин Тешић из Лазаревца, заставник 1. класе Гојко Ћосо из Београда, мајор Душан Хрњаз из Београда, заставник

1. класе Славе Петков из Велеса у С. Македонији, и заставник 1. класе Милорад Букелић из Смедерева и заставник 1. класе Жељко Орловић из Новог Сада.

Иницијатор и главни организатор окупљања био је Душан Хрњаз, а музичко-забавну пот-

садржајно говорио о општој политичкој и друштвеној ситуацији у гарнизону Пула у предратном периоду, стању у бригади и другим јединицама и саставима у гарнизону, начину извршавања сложених задатака препотчињавања, прегруписавања и извлачења људства, наоружања и технике у друге рејоне лоцирања, који су у веома тешким условима успешно извршени. Затим је Петар Млађеновић говорио о општим условима у ширем рејону Брчког и ратним задацима бригаде којом је командовао у Посавини. До краја овог дела сви присутни су добили прилику да изнесу своје утиске о задацима из предратног, ратног и послератног периода као и о најбитнијим моментима из личног и породичног живота.

До краја дружења, уз пријатан музички избор бенда и наручени репертоар, у међусобним разговорима било је пуно подсећања, емотивног евоцирања успомена, захвалности и израза жеље да се окупљање у будуће настави једном годишње, али у још бројнијем саставу.

В. Јовановић

пору дружења пружао нам је музички бенд „Old school“ (Стара школа) који је обезбедио Радивоје Живковић преко свог сина Рада, гитаристе и шефа тог бенда.

Радивоје Живковић је веома

Крагујевчани у поход манастирима

ЛЕПОТА ЖИВЉЕЊА

„Боје зру на лакој грани времена” – значај манастира

Удружење војних пензионера Крагујевца организовало је 19. октобра излет у виду посета манастирима недалеко од Крагујевца. Овај догађај није био само физички пут, већ и емотивно враћање коренима, јер су се присутни сусрели са унутрашњом снагом.

Први манастир на овом духовном путу био је Денковац – Успенија Пресвете Богородице у Горњој Сабанти. Након тога, на реду је био манастир Саринац, потом Ралетинац, а напослетку Каленић, који је

величанствено описан у песми Васка Попе 1972. Године, са нагласком да се ово средњовековно здање сачува од заборава.

Мирна атмосфера манастира као чувара тајни вековне мудрости и срдчан дочек монахиња и монаха очаравала посетиоце. Лепа спољашњост манастира – склад архитектуре и лепоте сликарства зраче топлином, а духовњаци ових велелепних манастира са радошћу и изузетном благошћу делили су приче о животу у манастиру и њиховом оснивању. Разборито и смисао-

но излагање држало је пажњу присутних.

Легенда и заснивање манастира Денковац, Ралетинац, Саринац повезује се са три сестре које у XIV веку подижу у Левчу ова три верска објекта. До обнове, од првобитних грађевина, цркве и конака, очувани су само нејасни трагови темеља.

У манастиру Ралетинац краљевачки војни пензионери су имали ту част да добију на поклон књигу „Поучни примери” чији је аутор Ава Гаврило Ралетиначки. Поред тога, одмори су се у трпезарији уз кафу и послужење. Након тога су упућени на чесму Св. Петра, Св. Павла и Св. Николе која се налази преко пута манастира, уз објашњење да је то света вода и да се обавезно наточи.

Попут светлости кроз таму посебан утисак на присутне, оставио је игуман из манастира Саринац, који је својом причом пробудио спокој у свима, позивајући да размисле о властитим вредностима, гресима и приоритетима. Наиме, дубоке истине о постојању, греси световног живота, уздицање духа кроз литургије и важност вере и заједништва биле су неке од тема које су излетници слушали и примили к’ знању, окружени фрескама у велелепоти проведеног времена на том дивном месту.

Осим тога, и у преосталим манастирима, ширила се јединствена енергија, која је позивала на тишину и смирај. Звукови природе, мирис свећа и цвећа, богате фреске угодне оку препуне симболике и мудрости будили су лепоту и мир у душама појединца.

Ово путовање је заиста једно дубоко духовно искуство, које је обогатило намернике, подсећајући на важност вере као ослонца за морално деловање. Исто тако, посета манастирима је лекција о миру, духовности и храбрости, те је тако учинила да се посетиоци врате обогаћени искуствима која надмашују речи.

Драгана Минић

Из МО Батајница

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ОСЛОБОЂЕЊА

На основу плана рада за ову годину МО УВП Батајница је, 23. октобра, у сарадњи са МО СУБНОР Батајница, учествовала у обележавању Дана ослобођења Батајнице у Другом светском рату.

Свечаност је организована у центру Батајнице, где су се окупиле борци, саборци, потомци и поштоваоци да одају пошту и поклоне се сенима палих хертја и жртвама за ослобођење тог сремског насеља.

С обзиром на 80 година од ослобођења Београда, борачка организација Батајнице је много тога предузела да све буде достојанствено и свечано. Присутнима се прво, испред споменика борцима, обратио Саво Богуновић, председник органи-

зације, поздравео и захвалио што су дошли. Истакао је да је овај дан врло важан за Батајницу и њене грађане и да је то јубиларна годишњица. На споменик су положени венци делегација: ГО Земун, МЗ Батајница, Војске Србије, МО СУБНОР-а Батајнице, Петроварадина, Јакова и Сурчина, Удружења Шесте личке дивизије, Јелице Павловић мајке погинулог сина у Вуковару и војних пензионера. Делегација МО УВП Батајница састава Живан Јанковић, Драгош Бадњар и Момир Котлаја положили је венац.

Изведен је културно-уметнички програм у КЦ Батајнице, где су учествовали ученици Основних школа Батајнице, „С.П. Пинки“, „Бранко Радичевић“ и

Делегације војних пензионера: Живан Јанковић, Драгош Бадњар и Момир Котлаја

„С.Г.Митраљета“, КУД „лира“ и други.

Остварена је изузетно добра сарадња МО СУБНОР-а Батајнице, Петроварадина, Јакова,

Сурчина и војних пензионера, у сваком погледу и представља пример како треба радити.

Р.Спахвић

Девет деценија од марсељског атентата

КРАЉ АЛЕКСАНДАР ЈЕ ПРКОСИО СУДБИНИ

Убише нам краља", вест која се пронела у сумрак тог влажног и хладног деветог октобарског дана 1934. обави тугом и зебњом читаву Југославију. „Протрну читава земља." Кнез Павле, коме је телефоном јављена ова вест, одмах је у двор позвао председника владе Николу Узунувића и чланове владе. Владиним манифестом у црном оквиру објављена је југословенском народу трагична истина о смрти краља и његов тестамент о именованој краљевских намесника.

„Југословенском народу Наш Велики Краљ Александар Први пао је као жртва мучког атентата 9. октобра у 4 часа по подне у Марсеју. Својом крвљу Краљ-Мученик запечатао је дело мира ради кога је и кренуо на пут у савезничку Француску. На престо Краљевине Југославије, а према члану 36. Устава, ступио је Његов прворођени син Његово Величанство Краљ Петар Други. Краљевска Влада, војска и морнарица положили су заклетву верности Његовом Величанству Краљу Петру Другом. Влада Краљевине Југославије, вршећи привремено Краљевску власт на основу члана 45. Устава, сазвала је народно представништво у заједничко заседање за 11. октобар ради полагања заклетве у смислу члана 59. и 42. Устава. Последњим Својим речима, које је једино стигао да изговори умирући, Блаженоупокојени Краљ у своме неизмерном родољубљу оставио је народу аманет: "Чувајте Југославију"! Краљевска Влада позива целокупан југословенски народ, да овај свети аманет испуни верно и достојанствено. 9. октобра 1934. године у Београду.

Ја знам да могу да погинем

„Мисли ли ко да нисам свестан опасности којима се излажем? Ја знам да могу да погинем. То може да буде несрећа за мене и за моју породицу, али то није важно. Ја нисам на челу државе да седим скрштених руку и водим рачуна о своме животу. Краљ мора да извршује задатке." Иако је до 1934. на краља Александра покушано или припремано више атентата, он је пркосио судбини. Тако нпр. када је обавештен о припремљеном атентату децембра 1933. у Загребу, краљ је сутрадан, сам у пратњи једног службеника и официра, прошетом улицама Загреба до центра града. Тада је писао кнезу Павлу: „Након доласка (у Загреб) били смо у великој опасности и право је чудо што сам данас уопште у стању да ти пишем. Људи који су чекали на нас на Јелачићевом тргу с бомбама и револверима ухапшени су заједно са свим њиховим оружјем и што је заиста важно, све су признали. Дошли су право из Трста, где је основана школа за убице под покровитељством великог фашисте. Кад се цела гужва слегне учинићу све што је потребно да отворим очи свету и кажем какви су фашистички методи у спољној политици..."

Пре него да свету отвори очи, фашисти су угасили његове очи. При повратку из Софије септембра 1934. када га је енглески посланик питао плаши ли се атентата

При повратку из Софије септембра 1934. када га је енглески посланик питао плаши ли се атентата рекао је: „Никад на то нисам ни помислио док сам био у Бугарској. Таква ми се ствар пре може догодити у Француској." Тада је и написао тестамент, који је отворен после убиства

Александар Први Карађорђевић и Луј Барту 9. октобра 1934.

рекао је „Никад на то нисам ни помислио док сам био у Бугарској. Таква ми се ствар пре може догодити у Француској." Тада је и написао тестамент, који је отворен после убиства у Марсељу.

Југословенска влада имала је сазнања о припреми атентата приликом званичне посете Француској. Покушавала је да са француским органима утиче на хапшење и протеривање сумњивих лица али Французи су одбијали предлоге са образложењем да немају довољно доказа, а сам министар иностраних послова Луј Барту, који је убијен са краљем, југословенском посланику је наводно рекао: „Зар ће ваш суверен имати бољег чувара од мене. Бићу поред њега цело време боравка у Француској", а на предлог да краљ буде у затвореном а не у отвореном аутомобилу, Барту је рекао: „То је француски пријатељ, треба да га народ види." Па и пре самог искрцавања, краљу је сугерисано да се одложи искрцавање или да се разарач „Дубровник" преусмери на луку Тулон, на шта је краљ одговорио да је сад исувише касно и да програм мора бити испуњен и додао: „Не боји се ваљда један краљ двојице прописвета и мангупа."

Школе за убице

Када су почетком августа 1934. у европској штампи објављени детаљи посете краља Александра Француској, Анте Павелић је, са већ организованим и спонзорисаним усташким терористима који су се обучавали у посебним логорима „школа за убице" у Мађарској и Италији, поново

покренуо планове да убије краља Александра. Неколико

терористичких акција 1930–1933. на тлу Краљевине Југославије које је осмислило усташко вођство, које је уживало гостопримство фашистичке Италије и непријатељски расположених суседа Аустрије, Мађарске и Бугарске, било је осујећено, а похапшени су на суђењима признали да иза њих стоји усташка организација, посебно апострофирајући Павелића и Перчеца.

Још 1931. државни тужилац је говорио о терористичкој групи Павелић–Перчец, о камповима за обуку у Мађарској, приликом суђења терористима који су у Ђакову напали воз. Доказе о терористичким активностима пружили су и похапшени после неуспешног напада усташке групе 7. септембра 1932. убачене из Италије на жандармеријску станицу у Брушанима у Лици, којом приликом је ухапшен вођа те групе, а организатор Андрија Артуковић успео да побегне из земље. Тада је откривено да су усташе обучаване у Италији, а да је заплешено оружје италијанско. Посебно када је осујећен припреман атентат на краља Александра приликом посете Загребу 16. децембра, када је пре него што је успео да изврши атентат ухапшени Петар Мијат Ореб, незаконити син Јозе Ореба из Вела Луке, признао да му је Павелић обећао 500.000 динара да баца бомбу на краља Александра или на групу официра. Он је детаљно описао своју усташку активност и обуку у школи за убице у Италији.

Краљ Александар непосредно после атентата

Према писању Владете Милићевића, инспектора Министарства унутрашњих послова, августа 1934. у Риму у хотелу „Континентал“ састали су се усташки поглавник Анте Павелић и шеф тада распуштене ВМРО Ванчо Михајлов. Сложили су се да се атентат не изврши у Бугарској, коју је краљ Александар посетио септембра 1934, него у Француској. Септембра 1934. Павелић је за вођу групе атентатора одредио Еугена Кватерника, сина Славка Кватерника, који је 10. априла 1941. прогласио НДХ, а за његовог заменика Анту Годину. Са фалсификованим пасошима под лажним именима терористи су, извучени коцком, из Будимпеште 27. септембра кренули за Цирих, онда за Лозану, а одатле за Париз. Тамо су остала двојица атентатора да изврше атентат у Паризу ако не успе планирани у Марсељу, а Величко Георгијев и Мијо Краљ отпутовали су у Марсељ, 8. октобра и после разгледања места вратили се да преноће у Ексан-Провансу. Пошто их је Анте Година снабдео оружјем, 9. октобра су аутобусом допутовали у Марсељ око 14 часова.

Испаљено је 10 хитаца

Два сата касније краљ је приспео у Марсељ, почетно место његове званичне посете Француској. Пошто се искрцао са брода, краљ се поздравио са француским министром Бартуом и са осталим француским и југословенским великодостојницима грађанског и војног реда, обихао почасну чету с музиком која је свирала југословенску химну. После тога краљ је са министром Бартуом и генералом Жоржом ушао у ауто марке „делаг“, чија је задња страна крова била спуштена. Са леве стране краљеве сео је министар Барту, док је на једном од предњих седишта заузео место члан француског врховног војног савета генерал Жорж окренут лицем према Бартуу.

Аутомобил је кренуо кроз шпалир народа који се тискао што ближе аутомобилу да види краља. Ауто није „у ходу коња“ превалио ни стотинак метара када су одјекнули револверски пуцњи. По првим утисцима изгледало је да је испаљено свега шест метака. Међутим, доцније се показало да је испаљено 10 метака. „Док су се још проламали ваздухом одушевљени поклици присутног многобројног грађанства града Марсеља, зачули су се

наједном очајни поклици најближих: „Краљ је убијен, краљ је рањен, краљ је погинуо.“

Атентатор под лажним именом Петар Келеман извршио је своје гнусно дело на тај начин што је, док је још аутомобил био у покрету, притрчао краљевом аутомобилу и, ступивши на папучу аутомобила, из непосредне близине испалио на краља 10 револверских метака, од којих су га три погодила – један у стомак, један у десно плућно крило и један у десну руку. Прва два метка била су смртоносна. Осталим мецима смртно је рањен Луј Барту, а теже је повређен генерал Жорж, који се касније опоравио. Аутомобил је одмах иза трагичног атентата појурио у правцу префектуре, док су Барту и Жорж пренети у болницу. Барту је издахнуо у шест часова.

Потпуковник Виоле, који је јахао поред кола, изјавио је о току атентата следеће:

„Кола у којима су се налазили краљ Александар, министар спољних послова г. Барту и генерал Жорж стигла су баш до Берзе, када сам приметио како се из публике издвојио један човек, прошао поред полицијског чиновника који је стајао на тротоару и скочио поред мога коња на папучу аутомобила. Ободем коња, али иако је коњ брзо скочио напред, нисам могао да спречим да атентатор подигне руку и испали више метака на краља. Дигао сам своју сабљу и са два ударца бацио атентатора на тле, док је шофер испалио неколико метака на њега. Атентатор је, иако је лежао на земљи, продужио да пуца. Његови меци ранили су два полицијска чиновника и једну жену. Полиција се бацила на убицу и уједно покушала да уклони масу од кола. Атентатор је подигнут и склоњен пошто је маса хтела да га линчује.“

Вест о мученичкој смрти одјекнула је светом

Атентат на краља Александра био је светска вест. Изјаве саучешћа краљици Марији и југословенској влади стизале су са свих страна, од Рузвелта, председника САД, савезника Југославије из Мале антанте и Балканског споразума, али и од Хитлера и Мусолинија. Готово да није било престонице у Европи која није одала помен краљу Александру, од Лондона, Берлина, Софије и других престоница. На

дан сахране школе и надлештва у Румунији и у Бугарској нису радиле. Новине су писале да се „може без претеривања рећи (и ако је то бедна утеха нашем ојађеном народу) да се од великих тријумфа српске војске у Светском рату, па до сада, никада наше Југословенско име и наша улога у међународној консолидацији није пронела светом више, као једна златна лепршава застава, обавијена жалосним велом, него сада, када је мученичка смрт краља Александра усталасала све племените жице у души забринутога човечанства или „од свих наших владалаца, он је не само највише учествовао у великој европској политици него је спадао у онај мали број европских државника који су тој политици одређивали правац и тон“.

Комунисти уништили сећање на „Осветника Косова“

Никада ниједан владар није тако искрено ожаљен од народа као краљ Александар, нити је „културно човечанство“ било у толикој мери узбуђено као поводом његове смрти. Сахрана краља 19. октобра 1934. у присуству великог броја крунисаних глава, председника држава и влада, окупила је око његовог ковчега и цео народ, све вере, племена и сталеже, све класе. Сахрањен је у белој цркви која надвисује Тополу.

Многи сматрају да је краљ Александар носилац и творац најзначајније епохе српске историје, „осветник Косова“, победник у Првом светском рату, творац јединства Јужних Словена, које се кроз дуга столећа није могло остварити, творац Југославије.

Он је краљ војник и ратник, краљ политичар и државник, краљ народни вођа, краљ ујединитељ, краљ народа. Он је срастао са судбинским догађајима Краљевине Србије и југословенске краљевине коју је стварао и за чије се јединство борио. Искрени Југословен. Тој држави он је и дао званично име Краљевина Југославија октобра 1929. Као такав и због тога он је обележио историју Србије и Југославије у првој половини 20. века.

Постоје и мишљења да је био диктатор, великосрбин, да је и после ратова био војник, да државом управља као касарном и слично. Краља нису волели хрватски сепаратисти, бугарски националисти, фашисти, присталице Хабзбурга, усташе, малобројни републиканци и комунисти. Комунисти су доласком на власт поништили тековине и обесмислили српске жртве из балканских и Првог светског рата. Преуредили су Југославију „ослобађајући све народе и народности великосрпског угњетавања“. Систематски су уништили све споменике, називе улица, школа и других институција, па чак и ауто у којем је убијен, а до данас, уз часне изузетке, краљу није дата ниједна значајна улица, а иницијатива за подизање споменика од пре неколико година завршена је са неколико одржаних састанака.

Павелић и Кватерник су од француског суда осуђени на смрт у одсуству, а остали атентатори на доживотне робије. Када су Немци окупирали Француску ослобођени су и вратили су се у НДХ. Павелић је постао поглавник НДХ. Обучени у „школама убица“, усташе су извршиле геноцид над српским народом у НДХ.

Момчило Павловић
Извор: *Политика*

Исхрана из дана у дан

РАЗНОВРСТАН МЕНИ ПРИЈА ОРГАНИЗМУ

Што више биљних врста конзумирамо у току недеље, наши цревни микроорганизми постају здравији, а тело остаје у доброј кондицији

Због хране се многа копља ломе. Док једни троше време у припреми оброка и воде рачуна о редовном узимању хране, уз бројање калорија и витамина, други у брзој свакодневици немаре за савете стручњака о исхрани, па једу с ногу или припремају оно што им је лако и једноставно. У трећој групи су хедонисти, којима је важно да уживају у сваком залогату, без обзира на то да ли су у тањиру сувише слатке, слане, зачињене, пржене или поховане намирнице. Важно је да су то специјалитети којима се не може одолети. Има и оних који се воде народном изреком „од чега су сити од тога су и здрави“.

Организам, ипак, после неког времена свакоме шаље сигнале којима упозорава да се о исхрани раводити рачуна. Пре него што се упали црвена лампица, требало би променити лоше навике и усвојити савете лекара и нутрициониста.

„Храна је најбољи, али истоврвмено и најкомплекснији лек.“

С истим жаром с којим учимо децу да ходају, читају и пишу, морамо их учити и да разликују праве од лажних намирница, пише Тим Спектор у својој књизи „Накашику“, коју је са енглеског језика превела Татјана Милосављевић, а објавила „Лагуна“. Овај професор генетске епидемиологије на Колеџу Кингс у Лондону подсећа да је, између осталог, лоша исхрана највећи појединачни узрочни фактор модерних болести.

„Можда најважнија порука коју смо склони да сметнемо с ума гласи да би требало

у највећој мери да избегавамо високо прерађене или ултрапрерађене намирнице. Многи од бројних додатих састојака су хемикалије које саме по себи или у комбинацији највероватније наносе штету нашем здрављу на дуге стазе. Знамо да произвођачи манипулишу укусима како би нас навели да поједемо много више него што желимо, а многе од кључних хемикалија могу да нашkode здрављу наших цревних микроорганизама. Међу њима су вештачки заслађивачи и конзерванси. Ништа од тога није било природно присутно у храни наших предака, па тако наши цревни микроорганизми, наши гени и хормони извесно нису еволуирали тако да без тешкоћа излазе из крај с тим. На овај спсак свакако би требало додати антибиотике, који се у малим количинама налазе у свим јефтинијим облицима меса и једном делу рибе из узгоја. Постоје и нарастајући докази да дасу пестициди и хербициди такође штетни за наше цревне микроорганизме, што представља ваљан разлог да перете воће и поврће, и да купује органско а који како можете“, поручује Спектор.

Он тврди да сви упадамо у колотечину, па не ретко радним данима једемо увек исти доручак и поподневни оброк. Зато истиче да не смејемо веровати како нам „здрави“ сендвичи прија само за то што га десет година свако дневно једемо. Добра аналогија би био покушај да се пронађе најбоље гориво за свој лични мотор, то јесте организам, како би био метаболички најефикаснији. С обзиром на то да многи

не знају која нам храна најбоље одговара, логика налаже да једемо што разноврсније, како бисмо смањили ризик од уноса хемикалија са којима је нашем организму тешко да се носи. Тим подсећа да је конзумирање више намирница биљног порекла важно за то што организму обезбеђује више влакана, полифенола и кључних храњивих састојака.

„Међутим, то воће и поврће требало би да замени друге намирнице, а не само да се дода поврх свега осталог. И нису све биљке једнаке; неке садрже много више полифенола од осталих, а јарке или тамне боје по правилу су добар знак, па обухватају бројне врсте бобичастог воћа, пасуљ, артичоке, грожђе, суве шљиве, црвени купус, спанаћ, паприке, љуте папричице, цвеклу и печурке. Танини и горкаст укус су још један позитиван знак у намирницама као што су квалитетна кафа, зелени чај, екстра девичанско маслиново уље, тамна чоколада и црно вино. Међутим, није добро да се и здана у дан хранимо смутијем од свежег кеља; број и разноликост биљака су круцијални. Што више биљних врста конзумирамо у току недеље (идеално би било од 20 до 30), наши цревни микроорганизми постају здравији, а организам остаје у доброј кондицији. Није тешко као што звучи и подразумева конзумирање свих делова биљке - семени, листова, луковица, цветова, корења као и лековитих и зачинских трава. Логично је да ове биљке треба да буду у што интегралнијем облику са што мање механичке или хемијске обраде“, саветује Спектор и сматра да би нам добро дошло мало више авантуризма у навикама у вези са исхраном, па тако можемо експериментисати и са пакованим а мешаног поврћа.

Тако звани пробиотици или ферментисане намирнице доприносе данашњи цревни микроорганизам и буду редовно изложени свежим новим микробима. Поред квалитетног сира (идеално би било од непастеризованог млека) редовно конзумирање природног пуномасног јогурта, како каже Спектор, здраво је за већину људи. Он сматра да је важно исхрану обогатити оним што свако домаћинство с краја јесени и током зиме има, а то је кисели купус.

И тестирање навика је, како вели Тим, корисно, а може се спровести тако што ћемо експериментисати са својим уобичајеним распоредом оброка. „Покушајте, на пример, да неколико дана прескачете доручак и запишите како се осећате с тим продуженим преко ноћним постом, за који је све јасније да користи здрављу. Можете да покушате и са повременим постом или вежбањем у различито доба дана, пре или после јела, или пре или после уноса угљених хидрата, и такође можете видети како ваш организам реагује. Као појединци морамо се више ускладити са потребама сопственог организма, а оне ће се, како старимо, с временом мењати. Живот је један велики експеримент“, закључује Тим Спектор.

Промене у исхрани на корист здравља су важне и са њима се може почети у јесен. Такође се спремно, са јаким организмом и у доброј кондицији дочекати зима.

А. Куртеш

Извор: Здравље у тањиру

Када мушкарци и женене треба да имају исти оброк

ЛИПИДИ ИЛИ ТОСТ

Да ли мушкарци и жене треба за доручак да једу различите намирнице како би смршали? Судећи по недавно објављеној студији стручњака са Универзитета Ватерло, одговор на ово питање био би „да“. Наиме, на основу коришћења математичког модела експерти су утврдили да ће припадник мушког пола боље реаговати на оброк са високим садржајем угљених хидрата - хлеба и житарица - док ће жене лакше смршати уколико за јутарњи оброк узму намирнице са већим процентом масти, попут омлета и авокада, преноси „Сајенс дејли“.

„Начин живота увелико утиче на укупно здравље. С обзиром на то да су многи од нас стално у журби, требало би да размислимо о намирницама које уносимо у организам током јутарњих сати, јер утицај исхране на наш метаболизам може бити од пресудног значаја“, напоменула је Стефани Або, која је била аутор студије.

Математички модели били су окосница овог истраживања, а притом су коришћени прикупљени подаци о здравственим навикама жена и мушкараца. Резултати су показали да жене у просеку имају више

Свако свој јеловник

телесне масти од мушкараца, да их у већим количинама складиште у телу одмах након оброка, али и да њихов организам сагорева више масти током поста. Математичка мерења показала су да припаднице лепшег пола лакше и брже метаболишу храну која садржи липиде, док метаболизам мушкараца брже реагује на ђевреке или тост.

„Препознајући на коју храну ваш метаболизам најбоље реагује, можете му помоћи да буде ефикаснији. Осим повећања енергије, унос одговарајућег доручка може помоћи у губитку тежине“, објаснила је професорка примењене математике Анита Лејтон, која је водила студију.

Она је поредила намирнице које имају

исту количину калорија, али се у зависности од појединца и његовог метаболизма различито разлажу.

„Ако изаберете храну коју ваше тело може ефикасније да метаболише, без обзира на калорије, већа је вероватноћа да ћете изгубити килограме“, истакла је Лејтонова.

Истраживање поменутих експерата било је фокусирано на доручак, као оброк који је по многим оценама најважнији од свих у току дана. Анита Лејтон, међутим, сматра да овакав ефекат у убрзавању метаболизма коришћењем одређене хране не би могао да се примени на ручак или вечеру.

Д. Ивановић

Извор: *Здравље у тањиру*

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, од носно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел.011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel:011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel:011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatzonex.rs
info@slusniaparatzonex.rs

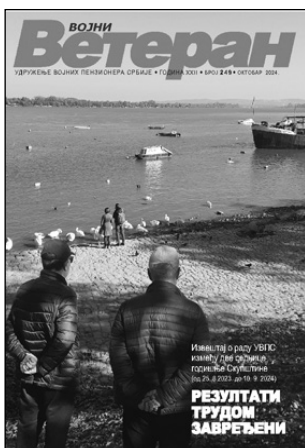

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Насловна
страна:

Милен
Чуљић

Година XXII. Број 249 ОКТОБАР 2024

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Мр Александар Симоновски, мр Милан
Шумоња, Будимир М. Попадић, Душан
Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Јован Симић (Краљево), Зоран Јашовић
(Ниш) и Трајче Митушев (Земун)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Редакција, дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:
*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:
- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- Умањење укупних трошкова за висину рефундације
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.
Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почаста преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Јединствени су, само
када не би били заједно.*

*Хвала нејисменима!
Не моју ништа да нам
доишћу.*

*Паћимо се на раиће.
Преићлаићили нас
ићеи.*

*Балканска једночинка:
драма у безброј иојава.*

*Бледа ирилика,
али јарких боја.*

Зоран Р. Ковачевић

TANJA dent

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.
Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х